YouTube'daki Kültürel Mevzi Savaşlarını LeftTube Yayıncıları Üzerinden Okumak: ContraPoints Örneği

Turancan Şirvanlı
Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi
https://orcid.org/0000-0002-7286-3070
turancan.sirvanli@kocaeli.edu.tr

Öz

Kapitalist sistemde özel mülkiyet, sermaye birikimi ve ücretli emek ekseninde örgütlenen kitle iletişim araçları ve bu araçların tahakküm kurucu doğası, eleştirel medya çalışmalarının tartıştığı merkezi problemlerden olmuştur. Ancak, özellikle İngiliz Kültürel Çalışmalar ekolünden hareket eden farklı bir perspektif, kitle iletişim araçlarının tahakküm kurucu işlevinin yanında, iletişim pratiklerini dönüştürme ve demokratikleştirme potansiyelini de tartışmaya başlamıştır. Raymond Williams, henüz 1970'li yıllarda bazı yeni teknolojilerin mevcut düzende olduğundan çok daha farklı amaçlarla kullanılabileceklerinden bahsederken Bertolt Brecht radyonun Walter Benjamin sanatın, Hans-Magnus Enzensberger ise genel olarak medyanın dönüştürücü kullanımına, demokratikleştirici potansiyeline ve kamusal yaşam için bir iletişim aracı olarak işlevselleştirilebilmesine vurgu yapmaktadır. Bu kapsamda, günümüzde YouTube'un salt bir eğlence platformu olmanın ötesinde, farklı ideolojik pozisyonlar için politik ve kültürel bir mücadele alanı olarak konumlandığı görülmektedir. Son yıllarda, YouTube platformunda "yeni radikal sağ" (*alt-right*) grupların içerikleri görünür olmakta; buna karşı, "*LeftTube*" veya "*BreadTube*" olarak tanımlanan sol görüşlü çeşitli YouTube yayıncıları, bu alanı bir karşı söylem geliştirebilme adına kullanmaktadır. Dolayısıyla, sol pozisyonu temsil eden yayıncıların hangi söylemsel ve söylemsel olmayan stratejiler ile bu alanı kullandığı önemli bir soruya işaret etmekle birlikte bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışmada, sol bir söylemle YouTube'da görünür olan *ContraPoints* kanalı ve kanalın içerikleri, nitel metin çözümlemesi yöntemi ile incelenmiştir. Çalışmada, *ContraPoints* kanalının içeriklerinde, "radikal/alternatif sağ" anlatılara karşı kurulan karşı-hegomonik anlatı stratejilerinin saptanması amaçlanmış; ayrıca, *LeftTube* yayıncıları ekseninde YouTube'un kültürel mücadele alanı olarak nasıl kullanıldığı değerlendirilmiştir. Çalışma sonunda *radikallikten çıkarma, eleştirel mizah, diyalojik hikâye anlatıcılığı ve karakter yaratma* olmak üzere dört temel karşı-hegemonik strateji tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: LeftTube, BreadTube, hegemonya, ContraPoints, YouTube

▪ ▪ ▪ ▪ ▪

Makale geliş tarihi: 20.8.2023 ▪ Makale kabul tarihi: 15.11.2023

A Reading of Cultural Position Wars on YouTube through LeftTube Broadcasters: The Case of ContraPoints

Turancan Şirvanlı
Kocaeli Univeristy Faculty of Communication
https://orcid.org/0000-0002-7286-3070
turancan.sirvanli@kocaeli.edu.tr

Abstract

The field of critical media studies has long focused on the problems posed by the mass media, its dominance, and its embeddedness in the capitalist system's cycle of private ownership, capital accumulation, and wage labor. However, a different perspective, particularly from the British Cultural Studies field, has begun to discuss the potential of the mass media to transform and democratize communication practices. In today's world, YouTube is not only an entertainment platform, but also a political and cultural battleground for different ideological positions. In recent years, content from "new radical right" (*alt-right*) groups has become visible on the YouTube platform; in response to this, various left-wing YouTubers, who are defined as *LeftTube* or *BreadTube*, use this space to develop a counter-discourse. The starting point of this study is the important question of "which discursive and non-discursive strategies are used by the left-wing YouTubers." Focusing on the *ContraPoints* channel, a YouTube channel with a leftist discourse, this study analyzes the channel's content through the method of qualitative text analysis. The study aims to identify the counter-hegemonic narrative strategies the channel employs against "radical/alternative right" discourses and to evaluate how *LeftTube* broadcasters use YouTube as a space of cultural struggle. The study identifies four main counter-hegemonic strategies: *deradicalization, critical humor, dialogic storytelling*, and *character creation*.

Keywords: LeftTube, BreadTube, hegemony, ContraPoints, YouTube

▪ ▪ ▪ ▪ ▪

Received: 20.8.2023 ▪ Accepted: 15.11.2023

Kitle iletişim araçlarının dijitalleşmesi yeni toplumsal fırsatları ve zorlukları ortaya çıkaran, gelişmekte olan bir olgudur.[1] Dijital kitle iletişim araçlarının en etkili gücü olan sosyal medya mecralarının politik ve kültürel tasvirlerini ve buna ek olarak bu mecraların özgürleştirici veya hegemonik potansiyelini araştırmak/tartışmak sosyal bilimciler için yeni tanımlamalara ve değerlendirmelere kapı aralamaktadır (Miranda vd. 2016, 304). Çünkü sosyal medya platformları siyasi kutuplaşmaya ve aşırı görüşlerin yaygınlık kazanmasına uygun ortam yaratırken aynı zamanda kullanıcıların egemen politik kalıplardan çıkıp yeni ve özgün iletişim süreçleri oluşturmasına da zemin hazırlamaktadır (Jasper 2023). Günümüzde YouTube, bir eğlence platformu olmanın ötesinde; bilgi edinme, paylaşım yapma, gelişmeleri takip etme, fikirleri sunabilme ve politik bir söylem geliştirebilme gibi farklı işlevlerde kullanılmaktadır. Bu durum, dijital medyanın da politik mücadele ekseninde bir alan yaratıp yaratamayacağı tartışmalarını görünür kılmıştır.

•••

1 Bu çalışmanın bulgularının bir kısmı, 16-18 Mayıs 2023 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenen 10. Uluslararası İletişim Günleri/Dijital Kapitalizm ve İletişim Sempozyumu'nda ve 16-17 Kasım 2023 tarihleri arasında Eskişehir'de düzenlenen VI. Yeni Medya Çalışmaları Kongresi'nde yazar tarafından sözlü bildiri olarak sunulmuş ve çalışmanın özet metni sempozyum bildiri kitaplarında basılmıştır.

Günümüzde, özellikle ABD politik alanında yükselen ve internet mecrasında kendilerine yeni bir alan yaratma arayışında olan yeni radikal sağ/alternatif sağ (*alt-right*) görüşlü aktörler, -YouTube başta olmak üzere- çeşitli sosyal medya mecralarını aktif şekilde kullanmakta ve belirli kitleleri etkilemektedir. Örneğin, Dave Rubin'in hazırlayıp sunduğu *The Rubin Report* adlı YouTube yayınlarında pek çok aşırılık yanlısı görüşlere sahip aktörler kendilerine yer bulmaktadır. 2023 Ekim ayı itibarıyla 2 milyondan fazla abonesi bulunan kanalda, başta psikoloji profesörü Jordan Peterson ve muhafazakâr medya figürü Ben Shapiro olmak üzere; bilimsel ırkçılığa destek veren yayıncı Stefan Molyneux, İslam ve göçmen karşıtı faaliyetleri nedeniyle İngiltere'ye girişi yasaklanan gazeteci Lauren Southern gibi pek çok alt-right pozisyondaki ünlü kişi yer almaktadır (Lewis 2018, 12).

İnternet mecrasındaki söz konusu alt-right aktörlerin yükselişine karşı, *LeftTube* veya *BreadTube* olarak tanımlanan ve sol retoriği benimseyen YouTube kanallarının çoğalması da dikkat çekmektedir. *LeftTube* içerik üreticileri dijital alandaki politik ve kültürel savaşları tetiklemekte ve çeşitli konularda içerikler hazırlayarak, takipçilerine sol düşünceyi benimsetmeye çalışmaktadır. Bu videolar sınıfsallık, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, çevre sorunları, sosyal haklar, emek sömürüsü gibi konuları ele alırken, aynı zamanda siyasi partilere ve liderlere ilişkin eleştiriler içerir. Dolayısıyla, YouTube mecrasında, alt-right yayıncıları ve *LeftTube* yayıncıları arasında ideolojik üstünlük kurma ve izlerkitleyi yönlendirme yarışı gerçekleştiği söylenebilir. Bu durum, İtalyan Marksist filozof ve siyaset teorisyeni Antonio Gramsci'nin "mevzi savaşları" kavramının dijital çağdaki bir örneği olarak değerlendirilebilir. Sol eğilimli içerik üreticileri, YouTube üzerinden sağ ideolojiye meydan okuyarak kendi mevzilerini oluşturmakta ve karşı kutbun hegemonik pozisyonlarını zayıflatmaya çalışmaktadır.

LeftTube olarak tanımlanan kanallar arasında en dikkat çekici olanı transseksüel bir kadın olan Natalie Wynn'in içeriklerini hazırlayıp ürettiği *ContraPoints* kanalıdır. Sol politika, toplumsal cinsiyet ve buna bağlı kimlikler, ırk ve felsefe hakkında çeşitli kurgusal ve kurgusal olmayan video-denemeler hazırlayan Wynn, genellikle bu konuları politik alanda ve YouTube'da popüler *olan* alt-right söylemlere bir cevap olacak şekilde inşa etmektedir. İfade edilen noktalardan hareketle bu çalışma, sosyalist bir YouTube yayıncısı olan Wynn'in ve *ContraPoints* kanalının alt-right ideolojisi karşısında kültürel ve teknik olanaklarıyla nasıl bir karşı-hegemonik anlatı stratejisi geliştirdiğine odaklanmaktadır. Bu kapsamda çalışmada, *LeftTube* oluşumu özelinde *ContraPoints* kanalının anlatı stratejilerinin saptanması ve YouTube'un kültürel

mücadele alanı olarak nasıl kullanıldığı üzerine bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır. Çalışmada şu araştırma sorularına cevap aranmıştır: YouTube mecrasındaki *LeftTube/BreadTube* yayıncılarının temel özellikleri nelerdir ve *ContraPoints* kanalının "yeni radikal sağ" ideolojisi karşısında kültürel ve teknik olanaklarıyla geliştirdiği karşı-hegemonik anlatı stratejileri nelerdir?

İfade edilen noktalardan hareketle çalışmada *ContraPoints* kanalının en çok izlenen 10 içeriği nitel metin çözümlemesi yöntemi ile incelenmiş ve kanalın başat söylemsel ve söylemsel olmayan stratejileri belirlenmiştir. Stratejilerin sınıflandırılması ve yorumlanması noktasında konuya ilişkin mevcut alanyazından ve *LeftTube/BreadTube* yayıncılarının konu edinildiği araştırma haberlerinden, analizlerden ve söyleşilerden faydalanılmıştır. Bu noktada özellikle, alt-right gruplara karşı kurulan karşı-hegemonik anlatı dinamiklerinin saptanması hedeflenmiştir.

Hegemonya ve Karşı-Hegemonya Mücadelesi Ekseninde Dijital Mevzi Savaşları

Toplumsal sistemde yönetici sınıflar, iktidara gelebilme veya mevcut iktidarı koruyabilme adına tarihsel süreç içinde farklı yollar denemişlerdir. Egemen sınıf, mevcut iktidarını baskı yoluyla sağlayabileceği gibi tabi sınıfın rızasının üretimiyle de kendi meşruiyetini sağlayabilmektedir. Politik alandaki iktidar yapısı kolayca görünebilir çünkü, iktidarın niteliği aynı zamanda nicel anlamda da görünür olmaktadır. Ancak, kültürel (poetik) alandaki nitelik ile nicelik arasındaki ilişki çok belirgin değildir. Politik alanda iktidara karşılık gelen durum, poetik alanda hegemonyadır (Dellaloğlu 2020, 313). Dolayısıyla, sınıflar sadece politik alanda değil, kültürel alanda da sürekli bir mücadele halindedir. "Mevzi savaşları" kavramı, siyasi ve kültürel konumlara sahip olmak için sınıflar arasındaki çeşitli mücadelelere işaret etmektedir (Gramsci 2012b, 250). Antonio Gramsci'ye göre, sınıflar arasındaki mücadeleler sadece askeri çatışmalarla sınırlı değildir; bu mücadeleler, kültürel alandaki etkileşimler ve çatışmaları da içermektedir. Toplumsal gruplar kültürel alanda iktidar olabilmek için çeşitli stratejiler üretirler. Gramsci, bu stratejilerin, hegemonya (egemenlik) ve karşı-hegemonya (karşı-egemenlik) olarak adlandırılan iki kavram üzerine kurulduğunu belirtmektedir. Hegemonya, egemen güçlerin toplumda "ortak duyu"yu sağlamak amacıyla düşünce, değer ve inançları kontrol ettiği durumları ifade etmektedir. Karşı-hegemonya ise, egemen güçlere karşı geliştirilen ve alternatif düşünce, değer ve inançları savunan hareketleri belirtmektedir (Im 1991, 141-142; Gramsci 2011, 190; Cox ve Schilthuis 2012, 1).

Bu mücadeleler özünde mevzi savaşları kavramının içeriğini oluşturur. Toplumsal gücü elinde tutmak isteyenler hegemonik pozisyonlarını korumak için savaşırken toplumsal değişim isteyenler de karşı-hegemonya mücadelesi vermektedirler (Gramsci 2011, 171; 207-208). Bu mücadele sonucunda, rızaya dayalı bir şekilde, ahlaki ve entelektüel önderlik kuran bir toplumsal sınıf, kendi hegemonyasını işler kılabilir. Bu bağlamda, Gramsci'nin sınıf egemenliğini açıklamada, -salt üretim ilişkilerinden ve devletin baskı yoluyla tahakküm süreçlerinden farklı olarak- sivil toplum alanındaki yeniden üretim nosyonuna ve rıza üretiminin daha özgül/karmaşık biçimlerine odaklandığı görülmektedir. Çünkü, bir sınıf iktidara gelirken ideolojiyi kullanır ancak, bir iktidarı sürdürülebilir kılmak hegemonya ile mümkündür (Dellaloğlu 2020, 316). Dolayısıyla Gramsci'nin hegemonya teorisi, rıza yoluyla toplumu dönüştürmeye dönük bir strateji yarışını tarif ettiği için aynı zamanda etik-politik bir liderlik mücadelesini anlatmaktadır. Söz konusu kültürel ve politik alandaki hegemonya kurma yarışı, baskın ve tabi sınıflar arasında -çeşitli stratejilerin görünür olduğu- sürekli bir mücadeleyi zorunlu kılmaktadır.

Bu bağlamda Gramsci, söz konusu mevzi savaşları sırasında altyapı ve üstyapı kurumları arasında köprü kurabilecek en önemli aktörün entelektüeller olduğuna işaret etmekte ve bu entelektüelleri "organik aydınlar" olarak kavramsallaştırmaktadır. Gramsci, bu noktada "organik aydın" ve "geleneksel aydın" ayrımına gitmektedir. Geleneksel aydın, sınıflar arası ilişkilerden kopuk aydın tipolojisini yansıtırken organik aydın mensubu olduğu sınıfın özgün değerlerini taşıyan ve bunu savunan aydınlardır. Dolayısıyla organik aydınlar kendilerine ait sınıfların ideolojik savaşını entelektüel düzeyde yürütmektedirler (Gramsci 2012a, 222-223). Bu noktada aydınların görevi, "kendi" örgüt sorunlarını bilmesi, örgüt içindeki homojenliği oluşturabilmesi, siyasi, entelektüel ve hatta askeri önderlik edebilmesidir. Bu nedenle Gramsci, organik aydınların geleneksel aydınları "asimile edip" ideolojik olarak "fethetmeleri" halinde mevzi savaşında öne geçeceklerini, ayrıca söz konusu kültürel ve politik savaşın hegemonik kapitalist devletin devrilmesini hızlandıracağını belirtmektedir (Gramsci 2011, 166-167; 2012b, 250).

Organik aydın pozisyonu günümüz dijital medya ekseninde düşünüldüğünde, belirli ideolojilerin temsilini sağlayan entelektüellerin YouTube gibi dijital paylaşım platformlarına dahil oldukları ve baskın anlatılara karşı bu platformları etkili bir araç olarak kullandıkları görülmektedir. Bu mecralarda yer alan aktörler merkeze alındığında, dijital mecraların kültürel

hegemonya mücadelesinde "kim tarafında, hangi amaçla, nasıl kullanıldığı" soruları önem kazanmaktadır. Öyle ki YouTube sadece bir eğlence platformu değil, kültürel ve politik mücadelelerin de kendisini gösterdiği bir alan olarak konumlandırıldığında, bu alandaki sol görüşlü radikal yayıncıların da birer organik aydın olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği yönünde tartışmalar bulunmaktadır (Fuchs 2010; Lydon 2020; Maupin 2021). Dijital alanda bir ideolojik savaşın yürütüldüğünü ve bu alanın aynı zamanda birer kültürel mevzi savaşı alanı olarak konumlandığını iddia eden güncel tartışmalar, YouTube'daki sol/sosyalist yayıncıların "yeni organik aydınlar" olarak tasvir edilebileceğini, bu yayıncıların söz konusu popüler alanlar içinde kapitalist sisteme meydan okuyan yayınlar ürettiğini belirtmektedir (Lydon 2020, 36).

Diğer yandan, *YouTuber*lar toplumsal olarak ilerici bir ideolojinin organik aydınları olmak isteseler bile YouTube'un örgütlü yapısı onları egemen yapının içinde başka bir sömürü pozisyonuna getirmektedir (Fuchs 2010, 187). Ayrıca, bir ideolojiyi anlatıyor olmak ile bir ideolojinin/sınıfın temsilcisi olmak farklı şeylerdir; sol/sosyalist *YouTuber*ların işçi sınıfını ne ölçüde temsil ettiği tartışmalı bir noktada bulunmakta (Maupin 2021, 48-49); buna ek olarak, YouTube'u kullanırken "kapitalizme karşı konuşmak" -kuşkusuz- birtakım çelişkiler barındırmaktadır (Cotter 2022, 9). Ancak, bütün bu eleştiriler geçerliliğini korumakla birlikte; teorik çerçevelerin tarihselliğinden kopmadan Gramsci'nin sunduğu kavram setleri merkeze alındığında hegemonya teorisi, YouTube gibi popüler platformlardaki kültürel ve politik hegemonya/karşı-hegemonya mücadelelerinin nasıl okunabileceği konusunda da önemli açılımlar sunabilmektedir. Nitekim -mecranın kendisinin başka sömürü biçimlerine kapı aralamasına karşın- YouTube içindeki sol/sosyalist yayıncıların -"organik aydın" pozisyonuna benzer şekilde- YouTube kanalı aracılığıyla bilgiyi/ideolojiyi toplumsallaştırdığı söylenebilir.

Bu durum, Bertolt Brecht'in 1930'lu yıllarda radyonun mevcut düzende kamusal yaşam için bir iletişim aracı olarak işlevselleştirilebilmesine yaptığı vurgu ile benzerlik taşımaktadır. Brecht, 1932 tarihli "Bir İletişim Aygıtı Olarak Radyo" başlıklı makalesinde ister ticari isterse kamu yayıncısı olsun, radyo kurumunun şirketler ve hükümetler tarafından coğrafi sınırlarla ayrılmış dinleyicilere mesaj iletmek için kullanılan tek taraflı bir iletişim sistemi olduğundan bahsetmekte ve "radyonun bir dağıtım aygıtından bir iletişim aygıtına dönüştürülmesi" gerektiğini vurgulamaktadır (Brecht 2000, 42). Benzer şekilde, Raymond Williams, henüz 1970'li yıllarda bazı

yeni teknolojilerin mevcut düzende olduğundan çok daha farklı amaçlarla kullanılabileceğine değinmekte; Brecht'in "radyo"yu konumlandırışı gibi Walter Benjamin sanatın, Hans-Magnus Enzensberger ise genel olarak medyanın dönüştürücü kullanımına, demokratikleştirici potansiyeline ve kamusal yaşam için bir iletişim aracı olarak işlevselleştirilebilmesine vurgu yapmaktadır (Alver 2011, 56, 61, 65). Özünde, düşünürlerin dikkat çekmek istediği temel nokta, kitle iletişim araçlarının tahakküm kurucu doğasına rağmen -Terry Eagleton'ın da ifade ettiği gibi- bu araçların rasyonel kullanımı ile bilgiyi/ideolojiyi toplumsallaştırabileceği yönündedir:

> Güzel bir sonuca ulaşmak umuduyla kötülük yapmak ile başkasının kötülüğünü yararlı bir şeye dönüştürmeye çalışmak arasında fark vardır. Sosyalistler kapitalizmden sorumlu değil ve onun suçları bakımından masumdur; ama mademki kapitalizm var, o zaman ondan en iyi biçimde yararlanmanın rasyonel olacağı düşünülebilir (Eagleton 2011, 76).

Genel olarak kitle iletişim araçlarının özelde ise sosyal medya platformlarının -hegemonik bir kurum olmalarının yanında- demokratikleştirici potansiyelini ararken Raymond Williams'ın "hegemonik" ve "hegemonya" ayrımı önemli bir çıkış noktası sunabilmektedir. Bu bağlamda, teori ve pratik arasındaki ayrıma gönderme yapan Williams, soyut olan hegemonya kavramının somut pratikteki karşılığı olarak "hegemonik" kavramını kullanır ve böylece hegemonyanın işlediği somut kurumları imler (Williams 1990, 91-92; 2015, 100). Williams, hegemonik süreci oluşturan üç unsura işaret eder: (1) Gelenekler, (2) kurumlar ve (3) biçimlenmeler. Gelenekler, toplumsal süreçlerde önceden tanımlanmış ve biçimlendirilmiş "seçilmiş açıklamalar"dır. Bir başka ifade ile pratikte gelenek, "egemen ve hegemonik baskı ve sınırların en açık seçik dışavurumudur" (Williams 1990, 93). Dolayısıyla hegemonyanın kurucu unsurlarından biridir. Kurumlar ise seçilmiş değerleri (gelenekleri) oluşturan somut alanlardır (kurumlardır); aile, okul, kilise, medya gibi hegemonik aygıtlardır. Seçici geleneğin işlerliği, tanımlanabilir kurumlara bağlıdır. Ancak kurumlar hiçbir zaman tek başına işlevsel değildir. Kurumlar arasındaki ilişkisellik hegemonyayı aktif kılar. Bu kapsamda "biçimlenmeler" unsuru önemli bir noktada bulunmaktadır. Entelektüel ve sanatsal yaşamda kültürün etkin gelişimi, biçimsel kurumların arasındaki değişken ve dolaylı ilişki ile gerçekleşmektedir. Ancak, biçimlenmeler her zaman baskın hegemonik olan ile doğrusal bir ilişki taşımaz. Bazı durumlarda karşı-hegemonik süreçlerin ortaya çıktığı biçimlenmeler de görünür olabilmektedir (Williams 1990, 96). Bu bakımdan Williams'ın hegemonik çözümlemede öne sürdüğü (1) gelenekler, (2) kurumlar ve (3) biçimlenmeler

aşamaları soyuttan somuta bir izlek ve hegemonik kültürel alan içindeki mücadeleyi ve ayrıksı sesleri anlamamızı sağlayan bir perspektif sunmaktadır.

Sunulan kavramlar daha somut bir zemine taşındığında Gramsci ve Williams'ın vurguladığı noktaların güncel pratikte de karşılıkları görülebilir. Bu kapsamda sadece kamusal alana değil, dijital alana da yayılmış kültürel mevzi savaşları farklı biçimlenmeler olarak ele alınabilir. Bir başka ifade ile dijital alandaki hegemonik pratikler de seçilmiş bir geleneğin, bu geleneği kurumsallaştıran kurumların ve bu kurumların içinden çıkan ancak birbirinden bağımsız olabilen biçimlenmelerin farklı örüntüleridir. Fuchs'un da dediği gibi (2010, 180) kitleselliği, kullanım biçimleri ve sahiplik yapısı göz önüne alındığında, dijital kapitalizm çağında hegemonik süreçleri kurumsallaştıran bir alan olarak nitelendirilebilen YouTube gibi dijital mecraların içinde eleştirel aktörler de görünür olabilmektedir. Bir başka ifade ile YouTube "hegemonik bir kurum" olarak kavramsallaştırılsa bile kültürel bir pratik olarak kendi içindeki yayınlar, içerikler ve yayıncılar birbirinden farklılaştığı için aktörlere apriori bir egemen temsil yüklemek yanlış olacaktır. Bu durum, YouTube'un kamuya açık bir platform olabilme "potansiyeline" işaret etmekle birlikte (Fuchs 2022, 254) bu alanın dönüştürücü kullanımına kapı aralamaktadır. YouTube içindeki sosyalist/anarşist yayıncılar, bu alanın karşı-hegemonik potansiyelini işler kılmaya çalışmakta ve bu mecra içinde bir karşı anlatı sunmayı hedeflemektedir. *LeftTube* yayıncılarını bu teorik pozisyondan incelemek, dijital alandaki mevzi savaşlarını anlamlandırma adına daha bütünsel bir perspektif sunacaktır.

Sosyal Medyanın Hegemonya ve Karşı-Hegemonya Potansiyeli

Hegemonya ve karşı-hegemonya yarışına medya mefhumu merkeze çekilerek bakıldığında, medyanın ne tür bir hegemonya veya karşı-hegemonya işlevi gördüğü önemli bir soru haline gelmektedir. Gramsci'nin hegemonya teorisinden etkilenen Louis Althusser, hegemonya sürecinde "devlet"e vurgu yapar ve bu yüzden hegemonik aygıtları devletin ideolojik aygıtları olarak kavramsallaştırır. Althusser, "Sistem kendini nasıl yeniden üretir?" sorusuna sadece emek süreciyle değil, üretim aygıtının dışında kalan ve egemen ideolojiye boyun eğmeyi sağlayan -din, aile, iletişim, eğitim ve medya gibi- devletin ideolojik aygıtları (DİA) ile cevabını vermektedir (Althusser 2014, 50-51). Bu noktada bir DİA olarak medya önemli bir noktada bulunmaktadır. Bireyler, medya ve diğer DİA'lar aracılığıyla bir "özne" olarak "çağırılır" (2014, 78) ve böylece egemen ideolojinin bir öznesi olarak kendini var eder. Çünkü bir ideoloji her zaman bir aygıtta ve bu aygıtın pratiğinde var

olur ki bu durum, ideolojinin maddi bir varoluşa sahip olduğunu gösterir (2014, 72). Böylece medya, hegemonyanın taşıyıcısı ve maddi pratiği olarak konumlanmaktadır.

Medyaya ilişkin benzer vurgular, alanyazındaki farklı düşünürlerde de gözlenmektedir. Öyle ki Noam Chomsky de ana akım medyayı "devletin ya da büyük sermaye sahiplerinin kontrolünde bulunan, kitleleri yönlendirmesiyle egemen düşünceyi taşıyan tekelleşmiş medya grupları" şeklinde tanımlamaktadır (1997, 20-23). Benzer şekilde İngiliz Kültürel Çalışmalar ekolü de -Frankfurt Okulu düşünürleri ile benzer bir hattı izleyerek- medya ile yaygınlık kazanan hegemonik kültürün işçi sınıfını kapitalist topluma entegre etmede önemli bir rol oynadığına değinirken söz konusu medya kültürünün yeni bir kapitalist hegemonya biçimi oluşturduğuna işaret etmektedir (Kellner 2002, 35). Herbert Schiller ise medya aracılığıyla yayılan hegemonyanın ulusaşırı doğasına vurgu yapmakta ve merkez ülkelerin çevre ülkelere medya aracılığıyla bir kültür emperyalizmi uyguladığına değinmektedir (1975, 10). Diğer yandan, medyanın "hegemonik bir araç" olarak nasıl kullanıldığına ekonomi-politik bir perspektifle yaklaşan Edward Herman ve Noam Chomsky, medyanın haberleri -medya mülkiyeti, reklama bağlılık, haber kaynakları, yaptırımcı kurumlar ve antikomünizm gibi- belirli süzgeçlerden geçirerek sunduğunu propaganda modeli ile açıklar (1999). Herman ve Chomsky'ye göre, servetin belli kesimlerin elinde toplandığı ve büyük sınıfsal eşitsizliklerin yaşandığı bir dünyada kitle iletişim araçları, egemen yapının değerlerini, inançlarını ve davranış biçimlerini aşılamak için sistemli bir propaganda işlevi görmektedir (1999, 21). Sosyal medyanın yaygınlık kazanması ile söz konusu dijital araçların hegemonik süreci ne ölçüde kırıp kıramayacağı ise güncel tartışmalarda yerini almıştır.

Christian Fuchs, *propaganda model*ini dijital medya üzerinden değerlendirerek "İnternet ve sosyal medya çağında propaganda modelini nasıl anlamlandırabiliriz?" sorusu üzerine gider (2018, 71). Fuchs, sosyal medya pazarında yüksek seviyede tekelleşme eğilimi olduğunu ve kişiselleştirilmiş reklamcılığın kullanıcıların dijital emeğini sömürdüğü için daha büyük tehlikeler taşıdığını belirtmekte (2018, 74-77) ve artık küçük bir elit kullanıcı grubunun çevrim içi görünürlüğe sahip olduğunu ve bu kapsamda haberin/içeriğin temel kaynağının bu elit kullanıcı grubu olduğunun altını çizerken bir denetim mekanizması olarak politik botların (trollerin) çevrim içi politik iletişimdeki rolüne vurgu yapmaktadır (2018, 79-81). Son olarak sosyal medyadaki ideoloji üretiminin artık profesyonel ideologlarla sınırlı

olmadığını belirten Fuchs, politik botların ve -daha çok sağ görüşe sahip- sosyal medya ideologlarının günlük yaşama etkisine değinmektedir (2018, 85). Bu vurgu önem taşımaktadır çünkü YouTube'un algoritmalarının insanları aşırı sağcı videolara yönlendirdiği (Ribeiro vd. 2020, 140) ve platformdaki aşırılık yanlısı, beyaz savunucusu veya radikal sağcı kanallardaki içeriklerin yaygın olduğu (Chen vd. 2021, 6) çeşitli raporlarda gözlenmektedir. Stoica ve Chaintreau'a göre, özellikle, kişiselleştirilmiş içerik öneri sistemi, tek bir bakış açısına dikkat çektiği için bir filtre balonu görevi görmektedir. Sosyal medyadaki "en popüler" öğeler de hâkim sosyal kodlara hizmet ettiği için sosyal medyadaki baskın içeriklerin "hegemonik" olduğu söylenebilir (Stoica ve Chaintreau 2019, 577). Bu yapı içinde, azınlıkta kalan grupların bakış açısı ağdan dışlanmamakta ancak algoritmik öneri sistemi ile azınlığın bakış açısının temsili kaybolmaktadır (Stoica ve Chaintreau 2019, 580). Bu durum, geleneksel medyanın olduğu gibi sosyal medyanın da bir hegemonya aracı olarak kullanıldığı yargısını güçlendirmektedir.

Bununla birlikte, son yıllardaki yeni toplumsal hareketler ve yeni aktivizm biçimleri göz önünde bulundurulduğunda sosyal medyanın hegemonik süreçlere meydan okumak ve bir karşı-anlatı oluşturmak için kullanıldığı da gözlemlenen unsurlardır. Sosyal medyanın etkileşime açık doğası belirli aktivizm biçimlerini görünür kılmakta ve karşı-hegemonik hareketlerin güçlenmesine belirli bir zemin hazırlayabilmektedir (Gerbaudo 2013, 15-16). Bu noktada, sosyal medya ve dijital aktivizm olgularını irdelemek yerinde olacaktır. Dijital aktivizm, sosyal ve siyasi değişimi teşvik etmek için internet ve sosyal medya gibi dijital teknolojiler kullanılarak ortaya konulan aktivizm biçimidir. Çevrim içi imza kampanyalarından bilgisayar korsanlığı ve siber saldırılara kadar geniş bir taktik yelpazesini kapsamaktadır. Kitlesel eylemleri organize etmek ve harekete geçirmek konusunda sosyal medya platformları ve dijital aktivizm arasında güçlü bir ilişki olduğu söylenebilir (van Laer ve van Aelst 2010, 1159-1160).

Sosyal medyanın, aktivizm adına en büyük avantajı zaman ve mekân kısıtlamalarının ötesinde iş birliği ve katılıma izin vermesidir. Bu anlamda fikirlerin ve sorunların yayılmasını teşvik ederek sosyal hareket aktörlerinin mobilizasyonuna katkı sunmaktadır (van Laer ve van Aelst 2010, 1151). Örneğin, 2010 yılında yaşanan ve çeşitli Arap ülkelerini kapsadığı için *Arap Baharı* olarak adlandırılan bizi dizi halk hareketinin organize edilmesi ve güçlendirilmesinde sosyal medya platformlarının kullanımı etkili olmuş; 2011 yılında İspanya'da Öfkeliler protestolarında ve ABD'de Occupy Wall Street

(*Wall Street'i İşgal Et*) hareketinde sosyal medya mobilizasyon işlevi görmüştür (Gerbaudo 2013, 26-28). Buna ek olarak, cinsel taciz ve cinsel saldırılara karşı büyümüş küresel bir ifşa dalgası olan #MeToo hareketi ve ABD'de Afro-Amerikan yurttaşlara karşı polis şiddetini protesto eden Black Lives Matter hareketi, sosyal medya, dijital aktivizm ve karşı-hegemonya ilişkiselliği bağlamında örnek olaylar olarak gösterilebilir. Diğer yandan sosyal medyanın karşı-hegemonik potansiyelinin tüm coğrafyada aynı geçerliliğe sahip olduğunu söylemek güçtür. Örneğin, Nijerya medya atmosferinde devlet organı ve ana akım medya bütünleşmişken ülkede sosyal medya, alternatif seslerin duyulabilmesi adına önemli bir karşı-hegemonik aygıt pozisyonunda bulunmaktadır. Ancak hükümet, düzenleyici yasalarla sosyal medyaya ilişkin kısıtlamalar getirmekte ve kendi hegemonik pozisyonunu güçlendirmektedir (Olaniyan ve Akpojivi 2021, 425-426). Sosyal medya, dünyadaki protesto hareketlerinin gösterdiği gibi, son yıllarda hem direniş hareketleri hem de hegemonya için güçlü bir araç haline gelmiştir (Olubunmi 2015, 1-2).

Miranda vd. (2016) çalışmalarında sosyal medyanın kamusal söylemde ne ölçüde özgürleştirici (yaygın katılıma ve çeşitli bakış açılarına izin veren) veya hegemonik (birkaç kişi tarafından ideolojik kontrole katkıda bulunan) olduğuna odaklanmakta ve çalışma sonunda; sosyal medyanın kullanıcıları aktif birer yazar yapabilmesi ve katılıma/etkileşime zemin hazırlaması bakımından geleneksel medyaya göre "özgürleştirici" olabileceğini ancak içerik kısıtlamaları ve birkaç kişinin ideolojik kontrolüne açık olması açısından geleneksel medyadan daha hegemonik olabileceğini vurgulamaktadırlar (Miranda vd. 2016, 320-321). Bir diğer örnek olarak Cinzia Padovani'nin (2018, 3575) çalışmasında, İtalyan aşırı sağ parti Lega Nord'un (Kuzey Ligi) göçmen karşıtı söyleminin Twitter aracılığıyla pekiştirildiği (söylemin rezonansını sağladığı) ve sosyal medyanın hegemonyayı sağlamlaştırıcı bir aygıt olarak kullanıldığı gösterilmektedir. Diğer yandan, ırkçılık karşıtı İtalyan aktivistler ise ironi ve iğnelemelerle Lega Nord'un Twitleri ile etkileşime girerek bir karşı-hegemonik pozisyon üretmekte, bununla da kalmayıp sosyal medyadaki hareketi kamusal alana taşıyarak çeşitli mitingler düzenlemektedirler.

İfade edilen noktalardan hareketle, sosyal medyanın hem direniş hareketlerini hem de hegemonyayı besleyebilecek "belirsiz bir doğası" bulunduğu söylenebilir (Olubunmi 2015, 6). Dolayısıyla, sosyal medya ve hegemonya ilişkisinin "belirsiz doğası" merkeze alındığında, tek belirlenim üzerinden analizler sunulması araştırmacıları indirgemeci bir pozisyona itebilir. Nitekim Gramsci'ye göre de hiçbir zaman, her şeyi kapsayan nihai bir

ideolojiler dizisi yoktur. Tıpkı hegemonyada olduğu gibi karşı-hegemonya da bir sonucu değil, devamlı mücadele içeren bir süreci imler. Çünkü hegemonya bir iktidara gelme pratiği değil, iktidarı sürdürülebilir kılma pratiğidir. Bu bağlamda verilen örneklerden hareketle, Jaques vd.'nin "neo-Gramsci'ci teori" (Jaques vd. 2019, 3) olarak tarif ettiği Gramsci'nin hegemonya teorisinin -sosyal medya gibi alanları merkeze alan- çağdaş yorumunun *LeftTube*/*BreadTube* gibi güncel fenomenleri açıklamada güçlü bir teorik çerçeve sunduğu görülmektedir.

LefTube/BreadTube Yayıncıları ve ContraPoints Kanalı

Özellikle 2000'li yıllar ABD konvansiyonel siyaseti ve internetin politik ünlüleri merkeze alındığında, sosyal medya platformlarında sağ/muhafazakâr görüşe sahip ünlü isimlerin içeriklerinin görünür olduğu gözlenmektedir (Herrman 2017). Örneğin Jordan Peterson, Ben Shapiro, Steven Crowder ve Tucker Carlson gibi isimler, özellikle YouTube mecrasını aktif şekilde kullanarak sundukları fikirlerle pek çok insanı etkilemektedir. Buna ek olarak, 2010 yılında görünür olan, 2017 yılında Donald Trump'ın ABD Başkanı seçilmesi ile popülerleşen ve beyaz milliyetçiliğini önceleyen bir siyasi hareket olarak alt-right ideolojisi hem konvansiyonel siyasette hem de pek çok sosyal medya alanında yaygınlık kazanmıştır. Bu görüşü benimseyen bireyler çevrim içi gruplar oluşturarak çeşitli sosyal medya mecralarında çokkültürlülüğe, beyaz olmayanlara, kadınlara, Yahudilere, Müslümanlara, LGBTİ+ bireylere, göçmenlere ve diğer azınlıklara yönelik saldırgan içerikler üretmektedirler (Kırmızısakal 2021). Buna ek olarak, popülerleşen alt-right yayıncıları, sol ideolojiye yakın bireylerle dalga geçen ve onları aşağılayan videoları -SJW (*social justice warrior*/*sosyal adalet savaşçısı*) başlığı altında farklı mecralarda-dolaşıma sokarak çeşitli İnternet mecralarında kendi ideolojik pozisyonlarına meşru bir zemin yaratmaya çalışmaktadır.

İnternet dilinde SJW kavramı, genellikle sol görüşe yakın olan ve özellikle ırkçılık, cinsiyetçilik, homofobi ve transfobi gibi kimlik ve eşitsizlik konularıyla ilgili sosyal ve politik konuları savunan bireyleri tanımlamak için kullanılan bir terimdir. SJW ifadesi belirli konu özelindeki aktivistler için olumlu bir anlam taşırken pek çok çevrim içi toplulukta, politik ve sosyal konularda "gereksiz hassasiyet" gösteren insanları imlemek ve onlarla dalga geçmek için kullanılmaktadır. Özellikle ABD güncel siyaseti merkeze alındığında dijital alanda, SJW ve WASP (*White Anglo-Saxon Protestant*) kültürel savaşının yaşandığı söylenebilir. Böyle bir politik atmosfer altında, *LeftTube* veya *BreadTube* olarak tanımlanan yayıncıların -Fleishman'ın

(2019) araştırma dosyasında ifade ettiği, Maddox ve Creech'in (2021, 2-3) ise çalışmasında belirttiği üzere- kültürel alandaki söz konusu radikal sağ ideolojinin yükselişine bir tepki olarak ortaya çıktığı görülmektedir.

LeftTube veya *BreadTube* tanımı, YouTube'da popülerleşen alt-right görüşlere bir eleştiri olarak doğan ve sosyalist/anarşist ideolojiyi merkeze alan içerik oluşturucuları topluluğunu ifade etmektedir. Bu isimlendirmeleri yayıncılar değil, yayınların Reddit ve Fandom gibi sosyal tartışma sitelerinde toplanan takipçileri yapmaktadır. *BreadTube* tabiri ilk olarak Reddit altgruplarında YouTube'daki solcu yayınları tasvir etmek için kullanılmaya başlanmıştır. Kavram, ismini, anarşist yazar Peter Kropotkin'in *Ekmeğin Fethi* kitabından almaktadır (Amin 2019). En genel isimlendirme olarak ise *LeftTube* ismini kullanan sol ve anarşist düşünceye sahip içerik oluşturucuları, alt-right ideolojiye meydan okumak için YouTube'un kültürel ve teknik olanaklarını kullanmakta ve sol argümanları savunmaktadır. *LeftTube* yayıncıları, sağ radikal içeriklerle etkileşime girerek bu yayınlardaki argümanları çürütmeye odaklandıkları için diğer YouTube içerik oluşturucularından farklı bir pozisyonda bulunmakta ve genel olarak sağ grupların yoğunlukta olduğu dijital alanları etkili şekilde kullanıp kendi söylemlerini görünür kılmaya çalışmaktadır (Fleishman 2019; Maddox ve Creech 2021, 2). Farklı yayıncılar *LetfTube/BreadTube* konsepti altında içerikler üretiyor olsa da[2] günümüzde en bilinen üç yayıncının *ContraPoints*, *Philosophy Tube* ve *hbomberguy* olduğu söylenebilir (Lee 2021).

Sol yayıncıların YouTube'da oluşturduğu anlatılar son yıllarda popülerleşmekte ve ana akım medyanın da ilgisini çekmektedir. *The Conversation*'dan Alexander Mitchell Lee (2021), *BreadTube* olarak bilinen yeni bir çevrim içi aktivist dalgasının ortaya çıkışına dikkat çekmekte ve bu aktivistlerin, solcu fikirleri destekleyen ilgi çekici ve ikna edici videolar oluşturarak aşırı sağ içeriğin etkisine karşı koymayı amaçladığını belirtmektedir. Lee'nin sunduğu araştırma haberinde aynı zamanda *BreadTube* yaratıcıları tarafından kullanılan stratejilerin, aşırılık yanlısı ideolojilere karşı izleyicilere potansiyel etkileri olduğu vurgulanmaktadır. The New Republic'den Shaan Amin (2019) ise *LeftTube* yayıncılarının farklı geçmişlere ve içerik stillerine sahip olduğunu, bazılarının siyasi yorumlara ve aktivizme odaklandığını, bazılarının ise kültürel analizlere veya tarihsel konulara

•••

2 Kanalların takipçilerinin oluşturduğu fandom sayfasında, oluşumlar arası etkileşim kurmak için BreadTube.tv başlığı altında bütün sol/sosyalist/anarşist yayıncılarının listelendiği bir sayfa bulunmaktadır. Bkz: https://breadtube.fandom.com/wiki/BreadTube.tv

yer verdiğini vurgulamaktadır. *LeftTube* yayıncıları genel olarak fikirlerini iletmek için mizah, hiciv veya akademik araştırmaları kullanarak alt-right yayıncılardan farklılaşmaktadır. Amin'e göre (2019) *LeftTube* yayıncıları, YouTube'daki sağcı seslerin egemenliğine meydan okuyan, çevrim içi siyasi söylem içinde büyüyen ve etkili olan bir hareketi temsil etmektedir. Diğer yandan, Caleb Maupin, *BreadTube* oluşumlarının "güvenli" bir solculuk türü olduğunu belirtmekte; ABD müesses nizamının ve ana akım medya kuruluşlarının desteklemesi ile Donald Trump'ın yükselişine karşı ihtiyaç duyulan bir denge unsuru oluşturduklarını ifade etmekte (2021, 49) ve *BreadTube* yayıncılarını da eleştirmektedir.

Popülerlik ve kitlesellik unsurları göz önünde bulundurulduğunda en ön plana çıkan *LeftTube* yayıncısının Natalie Wynn'in içeriklerini hazırlayıp ürettiği *ContraPoints* kanalı olduğu söylenebilir. Felsefe alanında çalışırken doktorasını bırakan Wynn, 2008 yılında ilk YouTube kanalını açmış ve bu alanı daha çok kişisel bir blog kanalı olarak kullanmıştır. 2016 yılında ise sağcı *YouTuber*ların yaygınlaşmasına ve alt-right gruplarının internet kültüründe ciddi bir ağırlığının oluşmasına tepki olarak *ContraPoints* kanalını kurmuş ve içeriklerini alt-right argümanları çürütmek üzere inşa etmiştir (Reeve 2019; Fleishman 2019; Kurtović 2020, 63; Keys 2022, 61). Wynn kanalını "faşizme verilen uzun, teatral bir tepki" olarak tanımlamaktadır (2018). *ContraPoints* kanalında en temelde politika, toplumsal cinsiyet, etik, ırk ve felsefe gibi çok çeşitli konulara değinen video denemeleri yer almaktadır. Ayrıca, Wynn transseksüel bir kadındır ve videolarında cinsel kimliği üzerine içeriklere de sıklıkla yer vermektedir. *New York* dergisinden Jesse Singal (2017), *ContraPoints* kanalının "internet kültür savaşları"ndaki konumuna işaret ederken "YouTube Nazilerine" karşı ürettiği sol söyleme dikkat çekmektedir. Wynn, videolarında alt-right eleştirisine yer verirken aynı zamanda solcu fikirleri de açıklayarak sunmaktadır (Maddox ve Creech 2021, 9-10).

Wynn, videolarında genellikle internet kültürü üzerinden aşırı sağcılara ve klasik liberallere karşı sol argümanlar üretmekte ve bunları mizahi bir üslupla sunmaktadır. Bu bağlamda, kanaldaki videoların teknik kalitesi de üst düzeyde tutulmaktadır. Öyle ki Wynn'in yayınları, politik bir içerikte olmasına rağmen, çeşitli popüler kültür dergilerinden pek çok ödül kazanmıştır. Kanaldaki içerikler genellikle iğneleyici, satirik, kara mizah, ironi ve cinsel temalar içeren ama politik de olan bir tona sahiptir. Bu anlamda Wynn, izleyici ile sempatik ve empatik etkileşimler oluşturabildiği için diğer pek çok politik YouTube kanalından ayrılmaktadır (Kurtović 2020, 65; Keys 2022, 61). Buna

ek olarak *ContraPoints* kanalı, kitle fonlaması platformu Patreon aracılığıyla takipçilerinden ekonomik destek almaktadır. Temmuz 2023 itibarıyla, kanalın 18 bin 118 destekçisi bulunmaktadır. Bütün bu özelliklerinden hareketle bir *LeftTube* yayıncısı olarak *ContraPoints* kanalının, dijital mevzi savaşlarını somutlaştırma ve YouTube üzerindeki kültürel hegemonya yarışındaki karşı-hegemonik stratejileri inceleme adına önemli bir araştırma nesnesi olduğu söylenebilir.

Yöntem

Bu çalışmada, *ContraPoints* kanalının başat söylemsel ve söylemsel olmayan anlatı stratejilerinin belirlenmesi amacıyla, kanalın en çok izlenen 10 içeriği nitel metin çözümlemesi yöntemi ile incelenmiştir. Nitel metin çözümlemesi yöntemi, farklı kaynaklarda genellikle Niteliksel İçerik Analizi *(QCA)* olarak da adlandırılmaktadır (Kuckartz 2019, 181). Nitel metin çözümlemesi yöntemindeki temel hedef, belirli ayrıntıları tutarlı bir resim, model veya kavramlar kümesi halinde düzenlemektir (Neuman 2014, 479). Bu yöntem, metinlerin içeriğini, anlamını ve kullanımını anlamaya yöneliktir. Araştırmacı nitel metin çözümlemesi yaparken bir metnin dilsel ve semantik yapısına, temalarına, motiflerine, konularına ve biçimsel özelliklerine odaklanır. İncelenen metnin özelliklerine göre, özgün bir metodoloji geliştirildiği için bu anlayış araştırmacıya yüksek düzeyde esneklik sağlamaktadır (Kuckartz 2019, 183-185). Buna ek olarak, nitel metin çözümlemesi uygulamalarında MAXQDA gibi yazılımları kullanmak, analiz sırasında orijinal metinler üzerinde çalışılmasına ve metinlerin bütünsel bir şekilde değerlendirilmesine olanak tanımaktadır (Kuckartz 2019, 189). Bu kapsamda, çalışmada ContraPoints kanalının içeriklerini sistematik şekilde incelemek ve baskın stratejileri belirlemek amacıyla nitel veri analizi programı MAXQDA kullanılmıştır. MAXQDA programı, YouTube videolarını metin formunda program içine aktarabilme özelliğinden dolayı çalışmanın amacı ve araştırma nesnesi bakımından tutarlı bir araçtır. MAXQDA programı özellikle YouTube video analizlerinde URL'ler aracılığıyla veri toplama, transkripsiyon, kodlama ve analiz aşamalarında araştırmacılara bütünsel bir hareket alanı sunmaktadır. Bu çalışmada da video analizlerinde:

(1) Videoların URL'lerini programda içe aktararak veri toplama,

(2) Videoların transkripsiyonu ve metin formatına dönüştürülmesi,

(3) Videolar izlendikten sonra verilerin konular (videoda hangi konu/konular tartışılıyor?), eleştiri (hangi cümlelerle ne eleştiriliyor?), üretilen söylem (hangi

cümlelerle ne savunuluyor?) ve anlatı tekniği (bilgi ve açıklamalarla sunum, mizah ile sunum, temsili karakterlerle sunum, arşiv araştırması ile sunum gibi) başlıkları altında kodlanması,[3]

(4) Toplanan verilerin alanyazından hareketle belirlenen başlıklar ekseninde yorumlanması aşamaları izlenmiştir.

İlk aşamada videoların betimsel analizi yapılmış; videoların başlık, tarih, görüntülenme, süre ve konu gibi özellikleri sunulmuştur. Analiz edilen kategorilerden hareketle videolardaki anlatı stratejileri çeşitli başlıklar altında yorumlanmıştır. Başlıkların oluşturulmasında mevcut alanyazından ve *LeftTube/BreadTube* yayıncılarının konu edinildiği araştırma haberlerinden, analizlerden ve söyleşilerden faydalanılmış; aşağıda ilgili yerlerde, sınıflandırmaların nasıl oluşturulduğuna yer verilmiştir. Bu kapsamda, mevcut alanyazının derlemesinden ve örnek olarak seçilen videoların çözümlenmesinden oluşan bir araştırma metodolojisi ile stratejiler belirlenmiş ve yorumlanmıştır.

ContraPoints Kanalındaki Karşı-Hegemonik Stratejilerin Sınıflandırılması

ContraPoints kanalının betimsel özelliklerine bakıldığında, Nisan 2023 tarihi itibarıyla kanalın 1 milyon 720 bin takipçisinin bulunduğu ve kanalda bugüne kadar çeşitli konularda 31 video paylaşıldığı görülmektedir. 4 Şubat 2011 tarihinden itibaren içerik üretmeye başlayan kanaldaki videolar, Nisan 2023 tarihi itibarıyla toplam 88 milyon 626 bin 965 kez görüntülenmiştir. Bu kapsamda, incelenecek video seçiminde kanalın en çok izlenen videoları tercih edilmiştir. Bunun nedeni, bu videoların izleyicilerin önemli ölçüde ilgisini ve etkileşimini toplayan içeriklere sahip olmasıdır. Bu çalışma kapsamında incelenen videolara bakıldığında içeriklerin 2017-2021 yılları arasında yayımlandığı, ortalama 3 milyon kez izlendiği görülmektedir. Araştırma kapsamına alınan videolarda toplumsal eşitsizlik, toplumsal cinsiyet, transfobi, popüler kültür, kapitalizm ve alt-right eleştirisi konularına yer verilmiştir. Konuların tespit edilmesinde her bir videonun tamamında tartışıldığı gözlenen başat temaya bakılmıştır. Çalışma kapsamındaki

•••

3 Sistematik içerik analizlerindeki genel geçer unsur, kategorilerin birbirini dışlamasıdır. Ancak, bu çalışmanın amacı nicelik olarak baskın kategorinin belirlenmesi değil, seçilen videolardaki stratejik örüntülerin ve spektrumun incelenmesidir. Bu kapsamda bir kategori içinde birden fazla kodlama yapılmıştır. Örneğin, anlatı tekniği kategorisinde hem mizahi sunum hem de temsili karakterlerle sunum gibi unsurlar aynı anda yer alabilmektedir.

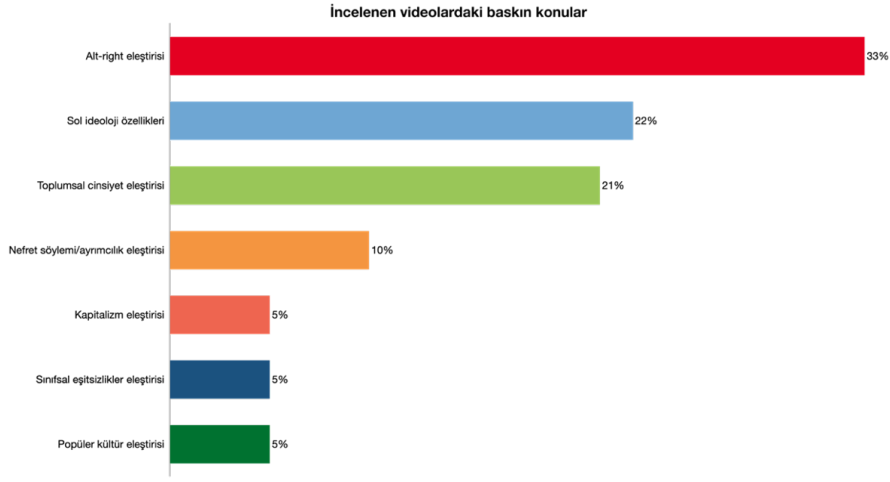
videoların en kısa olanı 14 dakika; en uzunu ise 1 saat 48 dakikadır. İncelenen videoların betimsel özelliklerine *Tablo 1'*de yer verilmiştir.

Sıra No	Başlık	Tarih	Görüntülenme	Süre	Konu
1	J.K. Rowling	26 Ocak 2021	6.400.219	01:29:45	Toplumsal cinsiyet ve transfobi
2	Incels	17 Ağustos 2018	5.465.489	00:35:05	Popüler kültür ve alt-right eleştirisi
3	Envy	7 Ağustos 2021	5.182.175	01:48:16	Toplumsal eşitsizlikler
4	Jordan Peterson	2 Mayıs 2018	4.297.986	00:28:20	Alt-right ve sağ söylem eleştirisi
5	Men	24 Ağustos 2019	3.952.763	00:30:35	Toplumsal cinsiyet
6	Beauty	22 Mayıs 2019	3.194.601	00:30:52	Güzellik algısı ve popüler kültür eleştirisi
7	Transtrenders	1 Temmuz 2019	2.990.568	00:34:44	Irkçılık ve transfobi
8	Decrypting the Alt-Right: How to Recognize a F@scist	1 Eylül 2017	2.783.403	00:23:34	Alt-right ve kapitalizm eleştirisi
9	What's Wrong with Capitalism (Part 1)	30 Aralık 2017	2.303.577	00:19:07	Kapitalizm eleştirisi ve toplumsal eşitsizlik
10	The Left	24 Eylül 2017	1.736.922	00:14:00	Toplumsal eşitsizlik ve soldaki bölünmeler

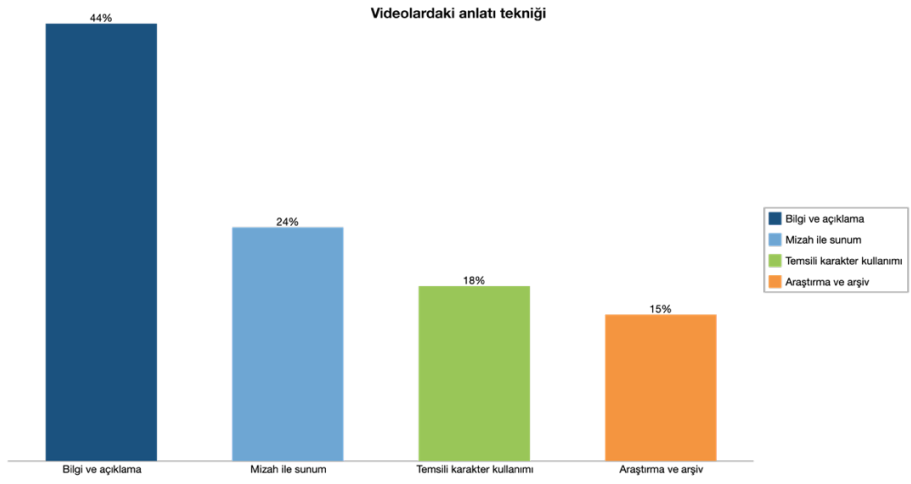
Tablo 1: İncelenen Videoların Betimsel Özellikleri (Veriler, Nisan 2023 tarihinde alınmıştır)

İncelenen videolarda, tartışılan konular ekseninde belli başlı eleştiri ve düşüncelere yer verilmektedir. Videolardaki en baskın konulardaki eleştirilerin genel dağılımı Grafik 1'de sunulmuştur. İncelenen videolarda genel olarak "sol söylem üretimi" savunulan argüman olarak gözlenirken alt-right söylemi, popüler kültür, anti-kapitalizm, anti-faşizm, toplumsal eşitsizlikler, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, transfobi/homofobi gibi konuların eleştirilerek işlendiği görülmektedir. Buradaki "sol söylem üretimi" kategorisi, sol değerleri içine alan birçok kategorinin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Eşitlik, sosyal adalet, kolektif sorumluluk, toplumsal cinsiyet eşitliği, ekonomik eşitlik, işçi hareketi, sosyal refah, çok kültürlülük, kamu hizmetleri gibi konulara değinen argümanlar "en genel anlamda" sol ideoloji özelliklerini imlediği için bu konulara değinen söylemler sol ideoloji

özellikleri kategorisi altında toplanmıştır. Böylece videoların toplamındaki müşterek temalar tekilleştirilerek kanalın en temel argümanına netlik kazandırılması amaçlanmıştır.

Grafik 1: İncelenen Videoların Konulara Göre Dağılımı

Grafik 2: İncelenen Videoların Anlatı Tekniğine Göre Dağılımı

Diğer yandan, sunum tekniği bakımından yoğunluklu olarak bilgi ve açıklamalar eşliğinde sunum ve mizahi ögelerle sunum tekniklerinin kullanıldığı gözlenmektedir (Grafik 2). Kanalın incelenen videolarının büyük bir bölümü -tıpkı akademik bir araştırma gibi- literatür ve arşiv taramasına

dayanmaktadır. Wynn ortaya sunduğu argümanların büyük bir bölümünde sözlü olarak kaynak da göstermektedir. Bu kapsamda bilgi ve açıklama ile konunun işlenmesi başat anlatı tekniğidir. Bunun yanında, temsili karakterler ve mizahi ton kanalın en tipik biçimsel özellikleridir. Mizah ve temsil unsurlarına aşağıdaki sınıflandırmalarda ayrıca değinilecektir.

Kanalın ifade edilen başat betimsel özelliklerin yanı sıra kurduğu anlatıdaki baskın özelliklerin belirli bir sınıflandırma içinde sunulması, okuyucuya daha anlaşılır ve bütünsel bir perspektif sunacaktır. Bu bağlamda, baskın stratejilerin bir sınıflandırma ekseninde belirlenmesinde, *LeftTube/BreadTube* yayıncılarının konu edinildiği mevcut alanyazından ve çalışma kapsamında 10 video içerik üzerinden gerçekleştirilen metin analizlerinden faydalanılmıştır. Ayrıca kategoriler içinde, aynı konuyu merkeze alan çalışmalardaki benzerliklere ve farklılıklara değinilmiştir.

İncelenen metinlerde gözlemlenen baskın konu, alt-right eleştirisidir. Konuyu merkeze alan akademik çalışmalar ve haber metinleri de kanalın alt-right fikirleri nasıl yanlışladığının altını çizmektedir. Jesse Singal (2017), *New York Magazine*'deki haberinde internet kültür savaşlarında *ContraPoints* kanalının alt-right bireyleri radikal fikirlerden uzaklaştırabileceğine değinmektedir. Benzer şekilde Jeffrey Fleishman (2019) "Transgender YouTube Star ContraPoints Tries to Thange Alt-Right Minds" başlıklı araştırma haberinde, kanalın radikal fikirleri yerinden ettiğine değinirken, Elle Reeve (2019) "Meet the YouTube Star Who's De-radicalizing Young, Right-Wing men" başlıklı haberinde Natalie Wynn ile bir söyleşi gerçekleştirmiş ve kanalın genç radikal sağcı bireyleri farklı fikirlere nasıl yönlendirdiğini konuşmuştur. Jessica Maddox ve Brian Creech'in *Television & New Media* dergisinde yayımlanan makalelerinde, alt-right bireyleri "radikallikten uzaklaştırma" pratiğinin Natalie Wynn tarafından bir strateji olarak kullanıldığı vurgulanmaktadır (2021, 9-10). Bu çalışmadaki metin analizinde de benzer bulgulara rastlanmıştır. Kanalda yoğunluklu olarak alt-right eleştirisine yer verilmesi ve sol ideolojinin özelliklerinin sunulması (Grafik 1), radikalliğe farklı bir yön verme stratejisinin yansıması olarak düşünülebilir. Bu kapsamda sınıflandırmadaki ilk başlık olarak *Radikallikten Çıkarma* stratejisi belirlenmiştir.

Videolardaki anlatı tekniği, kullanılan dile ve içerik formatlarına referanslar vermektedir. Jeffrey Fleishman (2019) kanalın internet jargonuna merkeze alan diline dikkat çekmekte, Maddox ve Creech ise bir kompozisyon olarak videolardaki mizahi estetik kaygılara vurgu yapmaktadır (2021,

9). Benzer şekilde, Leika Keys de çalışmasında kanalın video deneme formatını incelemiş ve videolardaki satirik tona, mizah ve ironi kullanımına dikkat çekmiştir (2022, 67). *The New Republic*'den Shaan Amin (2019) ve *Los Angeles Times*'tan Alexander Mitchell Lee (2021) ise araştırma haberlerinde genel olarak *LeftTube* yayıncılarının içeriklerinde mizahi yönün ön planda olduğunu vurgulamaktadır. Bu çalışma kapsamında incelenen videolarda da kullanılan dilin popüler internet jargonuna yakın olduğu ve eleştirel bir mizah ile sunumun videoların çoğunda yer aldığı görülmüştür (Grafik 2). Bu kapsamda kanalın ikinci stratejisi olarak *Eleştirel Mizah* unsuru belirlenmiştir.

Radikallikten çıkarma ve eleştirel mizah unsurlarının kanalın temel stratejileri olduğu söylenebilir. Ancak, bu stratejilerin "nasıl kurulduğu" da önemli bir soruya işaret ettiği için videolardaki anlatıları, içerik özellikleri kadar teknik detayları ile de çözümlemek gerekmektedir. Keys, çalışmasında kanaldaki performanslara, mizansenlere, karakterlere ve diyalog kullanımındaki yetkinliğe dikkat çekmekte; diyaloğa dayalı video deneme formatının yalnızca entelektüel tartışmayı ilerletmek için değil, aynı zamanda izleyicideki duygusal hesaplaşmaları teşvik etmek için de kullandığını belirtmektedir (2022, 61). Kurtović (2020, 68-69), kurgu karakterler yaratarak diyaloglar eşliğinde bir format yakalamanın farklı fikirlerin temsilini sağlamada kullanıldığını ifade ederken Lee (2021), videoların bu formatta sunulmasının ilgi çekici ve ikna edici tarafına vurgu yapmakta, Fleishman (2019) ise farklı tipolojilerde karakterler yaratmanın ironi ve dramatik unsurları keskinleştirdiğini belirtmektedir.

Öyle ki Natalie Wynn (2018), XOXO Festivali'nde yaptığı bir konuşmada diyalog ve karakter kullanımının bilinçli ve işlevsel bir tercih olduğunu şu şekilde açıklamaktadır: "Ben diyaloglar yapıyorum. Bu, fikirlere tam olarak bağlanmadan onları keşfetmenin bir yolu, kulağa korkakça geliyor ama bunun bir örneği var. Felsefeye geri dönecek olursak Platon'un tüm felsefesi kurgusal karakterler arasında geçen diyalog formatında yazılmıştır ve bence siyasetten bahsediyorsak bu işe yarar (Wynn, 2018). Maddox ve Creech, bu diyalojik yöntemi (2021, 9) ve ideolojilerin kurgu karakterlerle temsil edilmesini (2021,11) radikallikten uzaklaştırma stratejisinin bir parçası olarak görmektedir. Bu çalışma kapsamında incelenen metinlerde de hikâye anlatımı ve karakter yaratımı noktalarında benzer bulgular gözlenmektedir. Bu bağlamda, kanalın son iki stratejisi olarak *Diyalojik Hikâye Anlatıcılığı* ve *Karakter Yaratma* stratejileri belirlenmiştir. Çalışmanın bir sonraki bölümünde *radikallikten çıkarma*, *eleştirel mizah*, *diyalojik hikâye anlatıcılığı* ve *karakter yaratma*

olmak üzere dört temel başlığa ayrılan stratejilerin, incelenen metinlerden hareketle açıklamalarına yer verilmiştir.

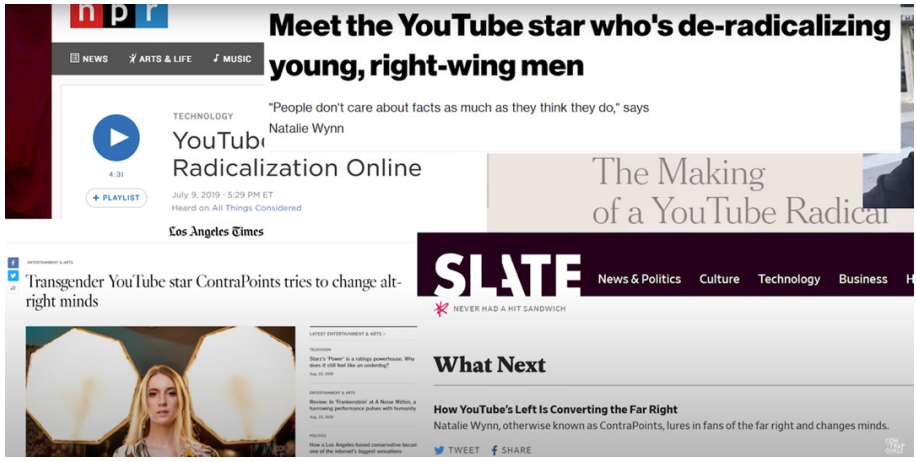
Radikallikten Çıkarma (Deradikalizasyon)

Radikallikten çıkarma veya deradikalizasyon (*deradicalization*) kavramı, bir kişinin -aşırı sağ gibi- radikal fikirlerinden vazgeçerek daha ılımlı bir düşünceye geçiş yapması anlamına gelmektedir. Bu kavram, özellikle terörizm ve aşırıcılık gibi konulardaki değişimi vurgulamak için kullanılır (Dechesne 2011, 289). Deradikalizasyon, radikalleşmiş bireylerin toplumla yeniden entegrasyonunu sağlamak, şiddet eylemlerini önlemek ve toplumda barış ve güvenliği artırmak amacıyla uygulanan bir süreçtir. Deradikalizasyon programları genellikle yetkililer veya hükümetler tarafından uygulanmaktadır (Horgan 2008, 5-6). Ancak, sosyal medyada belirli bir kitleye hitap eden bireysel kullanıcıların da "radikallikten çıkarma" sürecini işlevsel kıldığı gözlenmektedir.

ContraPoints kanalının en önemli stratejilerinden biri radikal fikirlerin eleştirilmesi ve alternatif düşüncelerin sunulması bakımından radikallikten çıkarma (deradicalization) pratikleridir. Kanalın *Incels*, *Jordan Peterson*, *Men* ve *Decrypting the Alt-Right: How to Recognize a F@scist* videolarında aşırı sağ ve alt-right bireyin neden radikalleştiğinin anlaşılması amaçlanmakta ve bu fikirler eleştirilerek alternatif düşünceler sunulmaktadır. Özellikle radikal olarak tanımlanabilecek düşüncelerin mantıksal ve etik açıdan eleştirilmesi videolardaki radikallikten çıkarma stratejilerinin temelini oluşturmaktadır.

Ana akım medyada *ContraPoints* kanalı üzerine yapılan haberlerin çoğunda (Görsel 1) kanalın temel işlevinin "genç aşırı sağcı erkekleri radikallikten uzaklaştırma" olduğu belirtilmektedir (Singal 2017; Reeve 2019; Fleishman 2019; Maddox ve Creech 2021, 9-10). Ancak, Natalie Wynn, "Men" başlıklı videosunda bu durumu, radikallikten uzaklaştırma değil, sol düşünceye doğru tekrar radikalleştirmek olarak tanımlamaktadır: "Kimse birden aşırı sağcılıktan halinden memnun bir merkezci olmaz. Hayır. Çoğu aşırı solcu olur. Çoğu zaman komünist ya da anarşist olurlar. O yüzden onları sağımdan uzağa sol tarafıma giderlerken seyrederim. Aslında bu radikallikten uzaklaştırmak değil, tekrar radikalleştirmektir" (ContraPoints 24 Ağustos 2019). Wynn'in bu tutumu *YouTuber*ların organik aydın konumuna ilişkin tartışmaları görünür kılmaktadır. Nitekim hegemonya teorisine göre ahlaki ve entelektüel önderlik kuran bir toplumsal sınıf, kendi

hegemonyasını işler kılabilir. Wynn'in radikallikten çıkarma stratejileri de kendi takipçileri üzerinde bir tür ahlaki ve entelektüel etki bırakma girişimi olarak okunabilir.

Görsel 1: *ContraPoints* Kanalına İlişkin Haberlerin Derlemesi

Özünde Natalie Wynn'in içeriklerinde ortaya koyduğu dil -sol temsilin yoğun olduğu içeriklerde çok karşılaşılmayan- internet jargonunu merkeze alan ve bu sayede internetteki aşırı sağ görüşlü bireylere dahi ulaşabilen bir dildir (Fleishman 2019). Bu dili aynı zamanda teknik açıdan estetik bir sunumla kurabilmesi Wynn'i diğer politik *YouTuber*lardan ayırmaktadır (Maddox ve Creech 2021, 9). Örneğin, "J. K. Rowling" bölümünde, ünlü yazar Rowling'in transfobik söylemlerini eleştirmekte; bu söylemlerin altında yatan mantığı ortaya koymaya çalıştığı görülmekte ve bu anlamda sağ söylemi sol bir söyleme çevirmektedir:

> […] Translara karşı yaygın bir ayrımcılık olduğu kanıtlanmıştır. Hatta Joanne'in (J.K. Rowling) Tweet'iyle aynı hafta, Trump yönetimi sağlık hizmeti ve sağlık sigortasında translara yönelik ayrımcılığı önleyen korumaları kaldırdı. Aslında onların karşı olduğu şey eşitlik. […] Bence trans kültüründe meşruluğumuzu güvence altına almaya o kadar takmış durumdayız ki bazen politik bir hareketin asıl hedefinin meşruluk değil, eşitlik olduğunu unutuyoruz. Bizler esas bunun için savaşmalıyız (ContraPoints 26 Ocak 2021).

Bir diğer örnek ise "Incels" bölümüdür. Bu bölümde Wynn, ABD'de "Incels" (*involuntary celibate*) olarak adlandırılan, kendileri istemelerine rağmen romantik veya cinsel partner bulamayan kadın düşmanı, ırkçı ve nefret dolu bireyleri tanımlayan bir internet altkültürünü incelemiş ve bu

kültürün üyeleri ile alt-right söylemin kesişimine dikkat çekmiştir (Keys 2022, 63). Wynn'in radikallikten çıkarma stratejisi bir grupla dalga geçerek değil, özünde bir olgunun altındaki gerçekleri arama girişimi ile ortaya konulmaktadır: "Bu videoda Incel'lerle dalga geçmek, onları eğitmek, hatta onlarla empati kurmak bile istemiyorum. Sadece onların kim olduğunu ve neden böyle olduklarını anlamak istiyorum. Başlangıç olarak, bazen birinin dünyasını anlamak için en iyi yol onların dilini öğrenmektir" (ContraPoints 17 Ağustos 2018).

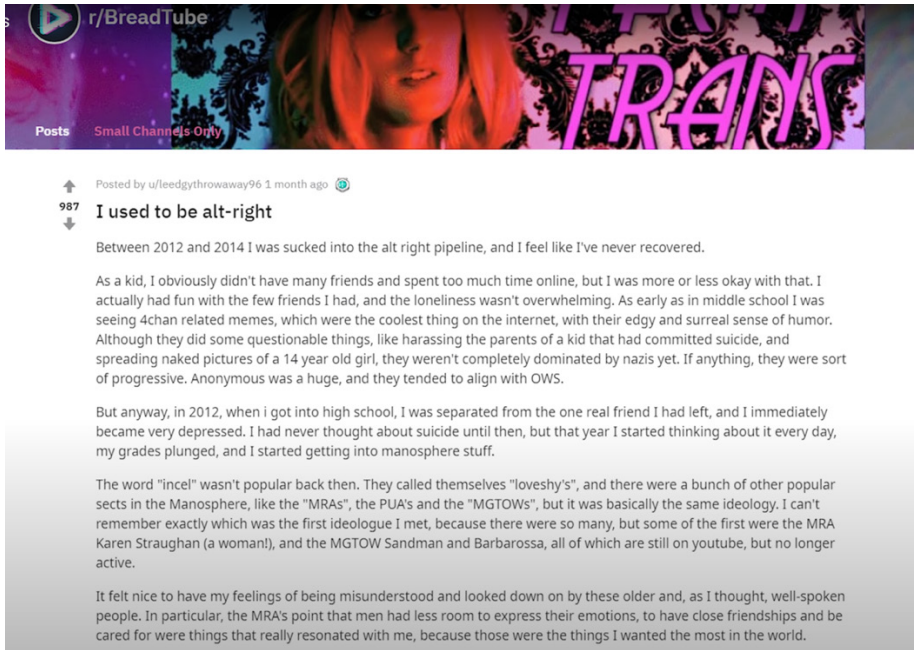
Bir diğer önemli örnek, "Decrypting the Alt-Right: How to Recognize a F@scist" başlıklı içeriktir. Bu bölümde internetteki radikal sağ yayıncılar ve siyasetçiler tarafından kullanılan aldatıcı stratejiler hakkında eleştirel bir içerik hazırlanmıştır. Bölümde, alt-right stratejilerin ortaya çıkarıldığı ve çözümlendiği gözlenmektedir:

> Yani bir faşisti tanımak istiyorsanız alt metni nasıl okuyacağınızı ve köpek ıslıklarını nasıl duyacağınızı bilmelisiniz. Çünkü 100 faşistten 99'u faşizmi, ırkçılığı ve beyaz üstünlüğünü sizinle konuşurken reddedecektir. Gamalı haç ve Nazi selamı istisnadır, kural değildir. Faşistlerin ilgi çekme olasılığı daha yüksektir ve bu nedenle daha ince taktikler kullandıklarında daha tehlikelidirler (ContraPoints 1 Eylül 2017).

Videoda sağcıların dokuz farklı manipülasyon stratejisi, örnekler üzerinden anlatılmıştır. Bölüm sonunda ise alternatif sağ stratejilerle nasıl mücadele edilebileceği konusunda öneriler sunulmuştur: "Sanırım liberal merkezcilere ve faşist olmayan muhafazakarlara mesajım şu, eğer bir siyahi, queer veya göçmen insanı bile umursuyorsanız alt-right ve müttefiklerine karşı çıkarak o kişi için ayağa kalkın. Onlara bir platform vermeyin, YouTube kanalınızda onlarla tartışmalara ev sahipliği yapmayın" (ContraPoints 1 Eylül 2017).

Kanalın birçok videosunun başlığından da anlaşılabileceği üzere Wynn'in kimi konular özelinde alt-right YouTube yayıncılarının "manipülasyon" ve "tık-avcısı" taktiklerini kullandığı görülmektedir. Video başlıklarında ya konuyu kapsayan tek kelime ya da herhangi bir soru cümlesi yer almaktadır. Böylece merak unsuru pekiştirilerek izleyicilerde bir ilgi yaratılması amaçlanmaktadır. Amin (2019), Maupin (2021, 14) ve Cotter (2022, 10), Google algoritmalarını kandırarak arama sıralamalarında üst sıralara çıkmak için kullanılan benzer taktikleri alt-right YouTube yayıncılarının da kullandığına dikkat çekmektedir.

ContraPoints kanalı, en temelde alt-right görüşlerin ardındaki mantıkları çürüterek ve videolardaki fikirleri eğlenceli bir dille yanlışlayarak YouTube'da "radikallikten çıkarma" stratejileri kullanmaktadır. Bu stratejiyi özellikle arşiv kayıtlarını, tarih kitaplarını ve mizah unsurlarını kullanarak yapmaktadır. Wynn bu anlatı formu ile kadın düşmanlığı ve faşizm gibi radikal sayılabilecek düşünceleri bile bir anlamda yapıbozumuna uğratıp "eşitlik" ve "çoğulculuk" temelinde sol bir söyleme çevirebilmektedir. Bu anlamda kullanıcılardan da alt-right fikirlerden uzaklaştıkları yönünde geri bildirimler almaktadır (Görsel 2). Bu tarz geri bildirimlerin, hegemonik süreçte önemli bir adım oluğu söylenebilir çünkü hegemonya en temelde bir rıza üretimidir ve Wynn, içerikleri ile bu süreci kendi durduğu pozisyon lehine işlevsel kılmaktadır.

Görsel 2: Kanalın Reddit'teki Tartışma Grubundan Bir Kullanıcı Yorumu

Bu noktada, hegemonya/karşı-hegemonya teorisinin iz düşümleri de görünür olmaktadır. Hegemonya en temelde insanların rızasının sağlanmasıdır ve söz konusu fikir değiştiren kullanıcılar özelinde değerlendirildiğinde baskın hegemonyaya karşı bir karşı-hegemonyanın kurulmaya başlandığı söylenebilir. Bu bağlamda, *ContraPoints* kanalının takipçilerini radikalleşmeden arındırma süreci üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu gözlenmektedir. Nitekim bu konuyu merkeze alan farklı tartışmalarda (Singal 2017; Fleishman 2019; Reeve 2019; Maddox ve Creech

2021, 9-10) da bu argümanı doğrulayan bulgulara rastlanmıştır. Wynn, hazırladığı videolar aracılığıyla aşırı sağ görüşe sahip bireylerle etkileşime geçmekte, radikalleşmeyi önleme ve radikalleşmeye karşı koyma konusunda etkili stratejiler ortaya koymaktadır.

Eleştirel Mizah

Eleştirel mizah, sosyal ve siyasi konuları eleştirmek için hiciv ve satirik unsurları kullanan bir anlatı türü olarak değerlendirilebilir. Zijp'e (2022) göre politik bağlamda eleştirel mizah, egemen ideolojilere meydan okumak, sosyal adaleti ve eleştirel düşünmeyi teşvik etmek için etkili bir yol olarak kullanılmaktadır. Eleştirel mizahın aşırılıkçı düşünceleri yerinden etme, diyaloğu teşvik edebilme ve siyasi aktivizme kapı aralama gibi özellikleri bulunmaktadır (2022, 423-424). Bu açıdan eleştirel mizah, toplumdaki güç ilişkileri ile de yakından ilişkilidir (Matamoros Fernandez vd. 2012, 8).

ContraPoints kanalı da videolarında alternatif sağ argümanları çürütmek için ironi, iğneleme ve parodi stratejilerine başvurmaktadır. Aynı zamanda videoların eleştirel mizah unsurları ile sunulması içerikleri daha ilgi çekici kılar. Maddox ve Creech da Wynn'in takipçileri üzerinde ilginç ve eğlenceli bir deneyim yaratmak için videolarında kostümler, aksesuarlar ve teatral öğeler kullandığına değinmektedir (2021, 8). Videolarda toplumsal dikotomilerin üzerine gidilmekte; rol yapma, absürtlük ve satiriklik unsurları ile toplumsal ayrımlar çözümlenmektedir.

Karşı görüşü mizah malzemesi yapma stratejisi, asıl olarak alt-right YouTube kanallarının önemli bir taktiğidir. *SJW CRINGE MACHINE* isimli kanal bunun YouTube'daki en popüler örneklerinden biridir. Bu kanalda çeşitli kurgu teknikleri kullanılarak SJW olarak tanımlanan kitlelerle dalga geçen türlü videolar yayımlanmaktadır. Phelan (2019, 461) ve Finlayson'ın (2022, 70) da dikkat çektiği üzere, pek çok yerde SJW etiketi ile mizah unsuru olarak kullanılan bu videoların çoğunlukla radikal sağ fikirlerin referanslarını taşıdığı ve kültürel sol temsillerle dalga geçtiği söylenebilir.

ContraPoints kanalında da sağ ideolojiye karşı biçimsel olarak benzer ama içerik olarak farklı bir stratejinin uygulandığı görülmektedir. Wynn kanalında doğrudan sağcı videolarla değil bu videoların altında yatan mantıkla dalga geçmektedir. Örneğin, "Transtrenders" bölümünde sağ değerleri savunan Jackie Jackson isimli hayali bir karakter yaratılmış ve karakterin savunduğu liberal-muhafazakâr argümanlar abartılı bir sunumla mizah malzemesi

yapılarak işlenmiştir. "Jordan Peterson" bölümünde ise Wynn, Peterson'ın argümanlarını tartışırken Peterson'u temsil eden bir oyuncakla küvete girmiş ve Peterson'ın "karizmatik" konumunu mizah malzemesi haline getirmiştir (Görsel 3). Bunu yaparken alt-right argümanları ve temsilleri kendi argümanları ve sunumu ile yanlışlamaktadır. Bunun gibi pek çok örnekte de görüleceği üzere Wynn, aşırı sağcı fikirleri kendi argümanlarıyla mizah malzemesi yaparak hem bir önceki stratejide belirtilen aşırı sağcı fikirleri radikallikten çıkarmayı hem de -Fleishman'ın (2019) da değindiği gibi- mizah ile bu fikirlerin içini boşaltmayı mümkün kılmaktadır.

Görsel 3: "Jordan Peterson" Başlıklı Videodan Bir Kesit (09:10)

ContraPoints kanalında mizah unsuru sadece alt-right eleştirisi için kullanılmaz. Aynı zamanda sol söylemin daha anlaşılır olması ve ağır akademik dilden arındırılması için çeşitli mizah unsurlarının diyalogların içinde de kullanıldığı gözlenmektedir. Bu yönde bir dil kullanımı, sol argümanların akademik ağır dilden çıkarılmasında ve daha anlaşılır olarak kitlelere ulaşabilmesinde etkili olmaktadır. Örneğin "Kapitalizmin nesi var?" başlıklı videoda şöyle ifadeler yer almaktadır: "Bölüm 2: Emeğin Yabancılaşması (*Alienated of Labor*). Bu Marksist jargon hiç olmuyor! Yeni bir şey bulmak lazım: Bölüm 2: B*KTAN İŞLER (*SHI*TY JOBS*) […] -Neden durmadan kapitalistlere sürüngenler diyorsun? -Çünkü Marksist analiz sıkıcı ve kapitalistler sürüngenler olunca daha ilgi çekici oluyor" (ContraPoints 30 Aralık 2017).

Diğer yandan kanalda mizahın sadece söylemsel değil, söylemsel olmayan pratiklerde de kullanıldığı görülmektedir. Örneğin Wynn, "Envy" başlıklı videosunun sonlarına doğru makyaj yapmaya başlamakta ve "haset" konusunda çeşitli politik çıkarımlarda bulunmaktadır (Görsel 4). Bu anlamda politik konularda "ciddi" bir üslup ve imaj sunan diğer YouTube kanallarının aksine mizahı ve absürt unsurlarını kullanarak tipolojik anlatımların dışına çıkmaktadır. Bir anlamda *ContraPoints* kanalında -kamera karşısında makyaj yapma, yemek yeme gibi- YouTube popüler içerik formatları kullanılarak politik bir söylem üretilmektedir. Bu yönde bir sunum, özünde karşı-hegemonik bir pozisyon sağlamada önemli bir unsurdur; öyle ki Besim Dellaloğlu da toplumun gündelik diliyle politik söylemlerde bulunmanın rıza üretimindeki işlevine dikkat çekmektedir: "[…] politik hakikatinizi gökten yere indirip toplumun gündelik diliyle cümle içinde kullanamazsanız demokratik iktidar göremezsiniz. Çünkü ikna edemezsiniz. Çünkü rıza üretemezsiniz. Bunu söylemek halk dalkavukluğu değildir. Antonio Gramsci'yi biraz okumuş, Gandhi'nin o meşhur filmini seyretmiş birinin politik realizmidir" (Dellaloğlu 2020, 322).

Görsel 4: "Envy" Başlıklı Videodan Bir Kesit (01:28:37)

Bu bağlamda, *ContraPoints* kanalının bir diğer önemli stratejisinin "eleştirel mizah" olduğu söylenebilir. Natalie Wynn, kanalında hiciv ve ironiyi sosyal ve politik eleştiriler için kullanmaktadır. Bu anlamda absürtlük, parodi, taklit ve popüler kültür malzemelerini eleştirel düşünce ile birleştirmektedir. Mizahın bu yönde kullanımı, savunulan görüşü "yüzeyselleştirme" tehlikesi taşısa da bu yönde bir stratejinin sol söylemi gündelik hayatın içine taşımak, izleyicileri

kışkırtmak ve kontrast yaratmak amacıyla kullanıldığı gözlenmiştir. Ayrıca, bu yönde bir sunum rıza üretimini desteklemektedir.

Diyalojik Hikâye Anlatıcılığı

ContraPoints kanalının bir diğer önemli stratejisi, video konseptlerinde kullanılan karşılıklı diyaloglardır. Kanaldaki tüm içerikleri Natalie Wynn kendisi araştırmakta, hazırlamakta, sunmakta ve kurgulamaktadır. Ancak bunu yaparken farklı karakterler oluşturarak ve bunların karşılıklı konuşmasını sağlayarak ideolojilerin temsilini sağlamaktadır. Böylece videolarda iki veya daha fazla kişi arasındaki fikir alışverişinin ve tartışmaların olduğu bir hikâye anlatımı formu kullanılmaktadır. Bu bağlamda, video metin içinde farklı seslerin, bakış açılarının ve söylemlerin etkileşimi sunulmaktadır. Bu etkileşim daha çok sağ ve sol argümanların fikirsel çatışması olduğu gibi sol ideoloji içindeki fikir ayrılıklarına da söz konusu kurmaca karakterlerin tartışmaları içinde yer verilmektedir. Böylece diyalojik bir hikâye anlatımı kullanılarak, tartışılan konu ekseninde ilişki kurma, anlayış geliştirme ve yeni bilgi yaratma üzerine bir strateji geliştirilmektedir.

Bu konuya örnek olarak "Transtrenders" başlıklı videodaki "Özgürlük Raporu" isimli mizahi talk show programı gösterilebilir. Programda transfobi, ırkçılık, özgürlük ve cinsel kimlik konuları tartışılmakta ve her birini Natalie Wynn'in canlandırdığı karakterler üzerinden farklı ideolojik pozisyonların cinsel kimliklere ilişkin tutumları sunulmaktadır. Programın sunuculuğunu liberal-sağ görüşe sahip Jackie Jackson yapmakta, muhafazakâr görüşlere sahip Trump destekçisi Tiffany Tumbles karakteri ve *non-binary* karakter Baltimore Maryland karşılıklı tartışmaktadır (Görsel 5). Genel olarak bölümde sol bir ideoloji temsili olan kesişimsel feminizm (*intersectional feminism*) tartışmalarına yer verilmiş; üç farklı ideolojik pozisyonu ve cinsel kimliği temsilen üç farklı karakter bir tartışma programında yer alarak ideolojilerin argümanları test edilmiştir. Bu anlamda Maddox ve Creech'in de ifade ettiği gibi kanalda kullanılan diyalojik yöntem, özellikle sağ-muhafazakâr argümanların sorgulanmasında önemli bir araç işlevi görmektedir (2021, 9). Öyle ki söz konusu programdaki karakterlerin söylemleri ideolojik pozisyonların referanslarını yeniden üretmektedir: "Merhaba, ben Jackie Jackson, Özgürlük Raporu'na hoş geldiniz. Önemli sorunları konuştuğumuz politik bir talk show'dayız. Mesela Meksikalılar, ne kadar tehlikeliler? Müslümanlar, onları durdurabilir miyiz? Bu gece, çocuklarınızı yarım ve arada bırakan tehlikeli transseksüel konusuna yeniden bakacağız" (ContraPoints 1 Temmuz 2019). Bu noktada Wynn, kurduğu anlatı tekniği ile -tıpkı ırkçılık karşıtı İtalyan

aktivistlerin aşırı sağcı parti Lega Nord'un Twitleri ile etkileşime girmesi gibi (Padovani 2018, 3575) -baskın söylemlerle etkileşime girerek bir karşı-hegemonik söylem üretmektedir.

Görsel 5: "Transtrenders" Bölümü Açık Oturum Konsepti (00:58)

Konuya ilişkin bir diğer önemli örnek, "The Left" başlıklı bölümdür. Videoda radikal ve şiddet yanlısı bir solcu olan kedi kız Tabby karakteri ile liberal solu temsil eden ve Tabby'ye göre daha "ılımlı" düşüncelere sahip Justine Tableau karakterinin karşılıklı konuşması sunulmaktadır (Görsel 6). Genel anlamda video, kapitalizm eleştirisi üzerinden çerçevelenmiş olsa de sol düşünce içindeki karşıt argümanların temsiline yer verilmektedir. Tabby ve Justine'in diyalojik atışması, sol içindeki fikir ayrılıklarını da bir mizansen içinde aktarmakta ve izleyiciye bir düşünce alanı sunmaktadır. İki karakter arasındaki diyalog "radikal" olarak tanımlanacak düşünceleri de özünde radikallikten çıkarmakta; daha anlaşılır ve daha kapsayıcı bir sol retorik önermektedir:

> - Tabby: Nazileri yumruklamamamız gerektiğini mi söylüyorsun?
>
> - Justine: Nazileri protesto etmek için 30.000 kişi ortaya çıkarsa buna gerek kalmayacak diyorum. Fakat bu, 30.000 kişiyi kendi tarafınıza çekmek anlamına gelir ki bunu, ölüm tehditleri savurarak ve komünist propaganda Tweet'leri atarak, 'diyalektik' gibi kelimeler kullanarak ve herkese isimleri telaffuz edilemeyen ve anlaşılmaz fikirleri olan meçhul Avrupalı filozofları okumasını söyleyerek yapamazsınız. Kimsenin anlayamayacağı veya sempati duyamayacağı bir sebep olmadan camları kırmak ve insanların işlerini ve rahat yaşamlarını bırakıp; açlık

ve diktatörlükle ilişkilendirilen bir ekonomik sistem kurmak için bir devrime katılmasını bekleyemezsiniz (ContraPoints 24 Eylül 2017).

Görsel 6: "The Left" Bölümünde İki Farklı Sol Söyleme Sahip Karakterin Karşılıklı Konuşması (02:34)

Kanaldaki diyalojik anlatımdan farklı olarak, bazı içeriklerin de monologlar üzerinden ilerlediği söylenebilir. "Beauty" başlıklı videoda Natalie Wynn, kendisiyle konuşmakta ve kendi isteklerinin altında yatan nedenleri tartışmaktadır. Bu örnek, Keys'in (2022, 61) de ifade ettiği gibi diyaloglar aracılığıyla izleyicideki duygusal hesaplaşmaları teşvik etmektedir. Bu monologların çoğu bireysel deneyimden hareketle toplumsal çıkarımlara doğru bir akışla sonlandırılmaktadır:

> Güzelliğin güç olduğunu, güzelliğin politik olduğunu biliyoruz. Eşitsizliğin hâkim olduğu bir toplumda güzellik standartlarının ayrıcalıklı kesimce belirlendiğini biliyoruz. Açık tenli olmanın, güzel, eli ayağı tutan ya da zayıf olmanın siyah tenli, trans, engelli ya da kilolu olmaktan daha çekici görülmesinin haksızlık teşkil ettiğini biliyoruz. Kadın güzelliğinin bu kadar önem arz etmesinin ataerkillik yüzünden olduğunu biliyoruz. Güzellikle olan saplantımızın, reklam ve kozmetik endüstrisi tarafından ve güzellikle alakalı sosyal medya fenomenlerince kışkırtıldığını biliyoruz. […] Toplumu eleştirme isteklerimizi değiştirmeyebilir fakat bizleri toplumu değiştirme konusunda motive edebilir ve toplumu değiştirmek isteklerimizi değiştirebilir (ContraPoints 22 Mayıs 2019).

Bu anlamda *ContraPoints* kanalında incelenen içeriklerde diyolojik -ve

kimi videolarda da monoloğa dayalı- bir hikâye anlatım tekniği kullanıldığı görülmektedir. Bu strateji, radikallikten çıkarma ve eleştirel mizah öğeleri ile ilişki içindedir çünkü diyalojik unsurların kullanımı özellikle sağ radikal fikirleri yanlışlama ve satirik bir anlatımı güçlendirme üzerinedir. Bu anlatı çeşitli ideolojik pozisyonları temsil eden karakterler üzerinden işlendiği için karakter yaratımı diyaloğa dayalı anlatımın temelini oluşturmaktadır.

Karakter Yaratma

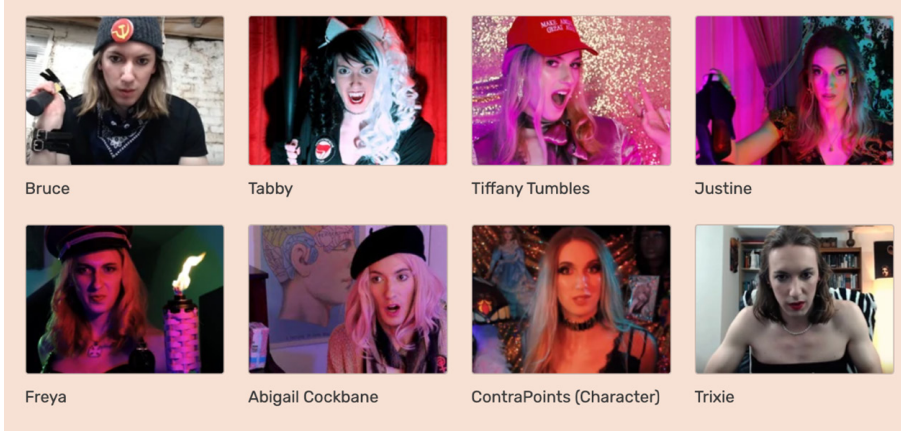
ContraPoints kanalında kullanılan son strateji "karakter yaratma"dır. Videolarda kullanılan karakterlerin hepsi farklı ideolojilerin toplumda, medyada ve siyasi söylemde nasıl tasvir ve temsil edildiğini betimlemektedir (Tablo 2). Bu noktada karakterler özelinde kurulan temsilin "iyi/kötü" veya "doğru/yanlış" gibi didaktik saiklerle değil, argümanları çatıştırma özelinde kurulduğu söylenebilir.

Karakter	Temsil
Dr. Abigail Cockbane	Radikal feminist, transfobik siyaset.
Lady Foppington	18. yüzyıl aristokratı, muhafazakâr sağ.
Tabby	Stalinist radikal sol, antifaşizm.
Freya	Nazizm, faşizm, radikal sağ ve alternatif sağ.
Justine Tableau	Kültürel Marksizm, kuir ve postmodern feminizm.
Tiffany Tumbles	Muhafazakâr sağ ve alternatif sağ. Trump destekçisi.
Jackie Jackson	ABD'li muhafazakâr bir siyasi yorumcu olan Dave Rubin'in parodisidir. Klasik liberalizm, muhafazakârlık.
Baltimore Maryland	Kuir ve postmodern feminizm.

Tablo 2: İncelenen Bölümlerdeki Karakterler ve İdeolojik Temsilleri

Kanalda yaratılan karakterlerin her biri, işlenen konunun merkeze aldığı kişi tipolojilerini belirtmektedir. Karakterlerin söylemleri, davranışları ve dış görünüşleri bu tipoloji özelinde oluşturulmuştur (Görsel 7). Karakterlerin genel olarak alt-right grupların eleştirisi ekseninde inşa edildiği söylenebilir ancak absürtlük ve abartı içeren karakterler genellikle radikal sağ ve solun tipolojilerine aittir.

Örneğin, "The Left" başlıklı videonun hemen başında faşizmi temsil eden Freya karakteri büyük bir topluluk karşısında, beyaz milliyetçiliğini öven bir konuşma yapmıştır. Karakterin konuşma sırasındaki hareketleri ABD eski başkanı Donald Trump'ı anımsatmakta, karakter Nazi üniforması giymekte ve radikal sağ ideolojinin unsurlarını taşıyan bir dil kullanmaktadır.

Görsel 7: *ContraPoints* Kanalındaki Karakterlerin Bir Bölümü

Konuşmasını Nazi Partisi sloganı olan "Hail victory!" (*Sieg Heil-Zaferi Selamlayın*) sözü ile kapatan Freya karakteri, konuşmasından sonra dinleyicileri etkilemiş ve büyük bir alkış almıştır. Ardından sahneye çıkan Tabby karakteri radikal sosyalizmi temsil etmektedir. Anti-faşizm rozeti takmış bir kedi kadın olan Tabby karakteri, dinleyicilere akademik jargonla ve Hegel felsefesine göndermelerle hitap ettiği için kötü karşılanmış, tepki çekmiş ve alay edilmiştir. Seyircilerden beklediği reaksiyonu alamayan Tabby, sinirlenip seyircilere beyzbol sopası ile saldırır. Bu kurgu, özünde faşizm ve Sovyet sosyalizminin tipolojik bir anlatısını vermektedir. Faşist düşüncenin siyaset alanında kullandığı retorik ile kitleleri nasıl etkilediği Freya karakteri üzerinden anlatılırken radikal sosyalist düşüncenin kendi içindeki çelişkileri ve Sovyet sosyalizmi deneyimindeki otoriter tutum da Tabby karakteri üzerinden sunulmaktadır. Böylece karakterlerle kurulan temsil anlatılmak istenen konunun retoriğini güçlendirmekte ve temsiller aracılığıyla videolarda politik ifade biçimleri sunulmaktadır. Genel karakter tipolojileri değerlendirildiğinde Kurtović'e göre Wynn, "bu siyasi aşırılıkları karikatürize etmemekte; bunun yerine bunların ne kadar çekici, hatta mantıklı görünebileceğini göstermekte ve daha sonra bu aşırılıkları parçalamaktadır" (2020, 70).

Diğer yandan, kanaldaki karakterlerin hepsi Freya ve Tabby örneğinde olduğu gibi keskin (radikal) ideolojik pozisyonlarda değildir. Örneğin, "Transtrenders" başlıklı videodaki karakterler sadece ideolojik bir pozisyonu değil, farklı kimlik ve cinsel yönelim pozisyonlarını da temsil etmektedir.

Tiffany Tumbles klasik liberal/muhafazakâr değerlere sahip bir trans bireyi yansıtmaktadır. Justine Tableau ise liberal sol eğilimli ve cinsiyet performativizmine inanan bir trans kadını temsil etmektedir. Jackie Jackson ve Justine Tableau karakterleri çok yakın arkadaşlardır ve -"Özgürlük Raporu" isimli mizahi talk show programından hemen sonra- bölüm boyunca Justine Tableau'un oturma odasında politika ve cinsel kimlikler üzerine konuşmaktadırlar. Videoda, karakterler üzerinden kurulan temsiller ile sadece ideolojik pozisyonların değil, ötekileştirilen cinsel kimliklerin de bir sunumu gerçekleştirilmektedir. Diğer yandan karakterlerin söylemleri, kamusal alanda görünür olan transfobik argümanlara da bir cevap niteliği taşımaktadır:

> - Justine: Cinsiyet bir dizi harekettir. Buna performatiflik denir. Giyinme şeklin bu, konuşma şeklin bu, senin davranış tarzın, diğer insanlarla ilişkilerin böyle. Geçiş yoluyla biz kadınların hareketlerini alırız ve bu toplumsal olarak bizi kadın yapar. Biyolojiden veya psikolojiden bağımsız olarak. Şah ve mat transfobikler!
>
> - Tiffany: Cinsellik aynen cinsiyet kimliği gibidir. Bu bir performans değil, bu bir trend değil, bir seçenek değil. Sadece senin kim olduğunun bir parçası ve sen bunu değiştirmek için hiçbir şey yapamazsın. (ContraPoints 1 Temmuz 2019).

Bu bağlamda videolarda, kimi durumlarda ideolojik kimliği, kimi durumlarda da cinsel kimliği ön plana çıkarılan farklı karakterler üzerinden analojiler kurularak kimlik ve siyasetin iç içe geçtiği bir anlatı yaratılmaktadır. Kurtović, bu anlatı tarzı ile Wynn'in "izleyicilerine kasıtlı olarak siyasi görüşlerin kamusal ve özel ifadelerinden oluşan iç içe geçmiş bir oyuncak bebek sunduğunu" (2020, 69) ifade etmektedir.[4]

Sonuç olarak ifade edilen kurgusal karakterler sayesinde kanal hem bir tür retorik oluşturmakta hem de hegemonik temsillere alternatifler sunmaktadır. Böylece karakter tipolojileri ile yaratılan temsiller aracılığıyla radikallikten uzaklaştırma, eleştirel mizah, diyalojik hikâye anlatımı stratejileri birbirini tamamlamaktadır. Dolayısıyla kanaldaki konuların, anlatının ve formatın alt-right gruplara ve radikal görüşlere karşı bir karşı-hegemonik stratejisi olarak sunulduğu söylenebilir.

•••

4 Kimlik ve cinsiyet temelli ayrımcılığın da politik nedensellikler taşıdığı düşünüldüğünde Wynn'in yarattığı karakterler, özellikle toplumsal cinsiyet, kuir teori ve postmodern feminizm konuları ekseninde daha geniş bir spektrumda okumalara açıktır. Ancak, bu çalışma doğrudan karşı politik anlatılara odaklandığı için karakterlerin temsil ettiği kimlik ve cinsiyet temelli tartışmalara geniş şekilde değinilmemiştir. Bu konu ekseninde yapılacak farklı tartışmalar konuya anlamlı katkılar sunabilir.

Sonuç ve Tartışma

Günümüzde YouTube, bir eğlence platformu olmanın ötesinde; farklı politik kutupların kendi hegemonik söylemini inşa edebilmesinde de işlevsel bir alan olarak kullanılmaktadır. Antonio Gramsci'nin "mevzi savaşları" ile açıkladığı hegemonya kurma mücadelesinin dijital çağdaki temsili bir örneği olarak alt-right yayıncılar ve *LeftTube* yayıncıları değerlendirilebilir. Özellikle ABD politik atmosferi merkeze alındığında iki ideolojik kutbun, siyasi ve kültürel konumlara sahip olabilmek için YouTube mecrasında bir hegemonya mücadelesi içinde olduğu söylenebilir. Bu kapsamda bu çalışmada bir *LeftTube* yayıncısı olan *ContraPoints* kanalının alt-right ideolojisi karşısında kültürel ve teknik olanaklarıyla nasıl bir karşı-hegemonik strateji geliştirdiğine odaklanılmış ve bu bağlamda *ContraPoints* kanalının anlatı stratejileri nitel metin çözümlemesi tekniği ile incelenmiştir.

Gerçekleştirilen çözümleme sonucunda, *ContraPoints* kanalının alt-right söyleme karşı dört temel karşı-hegemonik stratejisi saptanmıştır. Bunlar, radikal fikirlerin eleştirilmesi ve alternatif düşüncelerin sunulması bakımından *radikallikten çıkarma* stratejisi; radikal olarak tanımlanabilecek düşüncelerin mantıksal ve etik açıdan eleştirilmesi adına ironi, iğneleme ve parodi stratejileri kullanılarak üretilen *eleştirel mizah*; video metin içindeki farklı seslerin, bakış açılarının ve söylemlerin diyaloglarla etkileşiminin sunumu bağlamında *diyalojik hikâye anlatıcılığı* ve son olarak farklı ideolojilerin toplumda, medyada ve siyasi söylemdeki tipolojilerinin oluşturulması bağlamında *karakter yaratma* şeklindedir. Söz konusu dört stratejinin birbirinden bağımsız olmadığı, her stratejinin bir diğerini tamamladığı ve bu bağlamda alt-right söyleme karşı YouTube mecrasında etkin bir sol söylem geliştirildiği söylenebilir. Özellikle, YouTube'daki alt-right yayıncıların kullandığı -Google algoritmalarını kandırmak ve karşı görüşü mizah malzemesi yapma gibi- stratejilerin *ContraPoints* kanalında da kullanılması, "hegemonik" bir aygıt olan sosyal medyanın "karşı-hegemonik" bir pozisyonda kullanımına örnek teşkil edebilir.

Diğer yandan, bu çalışmanın sonuçlarından hareketle, çalışmanın kapsamı dışında kalan ancak, tartışılması elzem olan pek çok sorun görünür olmaktadır. Öncelikle her fenomenin olduğu gibi kuramsal çerçevelerin veya ampirik gözlemlerin belirli bir tarihselliği vardır. Mevzi savaşları, organik aydınlar, hegemonya ve karşı-hegemonya kavramları, tartışıldığı dönemdeki tarihsel, kültürel, sosyal ve ekonomik örgütlenmelerden bağımsız değildir. Dolayısıyla, alanyazındaki belirli kuramsal perspektifleri olduğu

gibi alıp, güncel fenomenler üzerinden okumalar yapmak anakronizm tehlikesi taşımaktadır. Bu bağlamda, güncel fenomenlerin teorik çerçevelerin tarihselliğinden kopmadan tartışılması daha tutarlı bir perspektif sunacaktır. Antonio Gramsci'nin ve Raymond Williams'ın sunduğu kavramsal çerçeveler *LeftTube* gibi güncel fenomenleri tartışmada önemli bir teorik zemin sunsa da alt-right ve *LeftTube* gibi oluşumların kendi tarihsel, kültürel, sosyal ve ekonomik nedenselliklerinden uzaklaşmamak gerekir. Dolayısıyla, bu çalışmanın kapsamı dışında olsa da ileride bu konu özelinde yapılacak çalışmalarda "alt-right" ve "yeni sol" fenomenlerini ortaya çıkaran tarihsel, kültürel, sosyal ve ekonomik koşulların da araştırmalara dahil edilmesi önerilir. Kapsam, amaçlar ve sınırlılıklar bağlamında bu çalışmada söz konusu unsurlar eksik bırakılmıştır.

Bir başka önemli nokta, dijital alanın sivil topluma etkisi konusudur. Gramsci'ye göre hegemonyanın kazanıldığı esas alan, sivil toplumdur. Çalışmanın bulgularından hareketle, ortaya konulan dijital alandaki sol söylemin kamusal alana ve sivil topluma etkisi tartışmalı bir konuma gelmektedir. Kamusallık sadece mekâna ya da mecraya bağlı bir fenomen değildir; bir mecrayı deneyimlerken tarihsel olarak örgütlenmiş kültürel ve politik tecrübelerin ortaya konulmasıdır. Yeni medyanın ise politik bir kamusal alan olabilme potansiyelinin yanında; güncel konjonktürde yarı-kamusal, fragmanlaşmış, kendi söylemini kendi içinde hapseden ve bizzat politik kamusallığın algılanışını deforme eden (Habermas 2023, 11) bir alan olarak konumlandığı söylenebilir. Bu da *LeftTube*/*BreadTube* yayıncılarının sivil topluma, kamusal alana ve konvansiyonel siyasete etkisini flu bir konuma getirmektedir. İnternet dünyasındaki kültürel iktidar yarışlarının, kamusal alandaki kültürel iktidar yarışlarından belirli örüntüler taşıdığını ancak birbirinin aynısı olmadığını unutmamak gerekir. Bu etkiyi merkeze alarak ileride yapılacak çalışmalar, konuya ilişkin yeni açılımlar sunacaktır.

Bir diğer önemli soru işareti, kültür savaşının gerçekleştiğinin iddia edildiği kamusal mekân olan YouTube'un kendi ekonomi-politiğidir. Sahiplik yapısı, dijital emek süreçleri ve dijital kapitalizme eklemlenmiş doğası (Wasko ve Erickson 2020, 142-144; Fuchs 2022, 250-252) bakımından, YouTube'un kendisinin de hegemonik süreçleri kurumsallaştıran bir alan olduğu söylenebilir. Bu bakımdan, *LeftTube* yayıncılarının bir kısmı bu durumu "kapitalizm altında hayatta kalmaya çalışma" (Cotter 2022, 9) olarak tanımlasa da yayıncıların "hegemonik olan" içinde bir karşı anlatı sunma hedefleri birtakım çelişkiler yaratabilir. Bir başka ifade ile YouTube gibi ticari

bir işletme içinde yaygınlık kazanan, metalaşmaya ve artı-değere karşı olan bir sol söylemin kendisi başlı başına bir meta değeri taşıyarak artı-değer üretmektedir. Bu süreç de sol retoriğin işlevselliği ve kendi etik pozisyonu adına çelişkili bir durum yaratmaktadır. Diğer yandan, platform-izleyici ilişkiselliği göz önüne alındığında, söz konusu artı-değeri mümkün kılacak toplumsal ilişkileri kuran "maddi olmayan emek" (Hardt ve Negri 2004, 124) de bu sürece eklemlenmektedir. Dolayısıyla, mecranın eleştirel ekonomi-politiği, söylemin politik düsturu ile ilişki içindedir ve ileride yapılacak çalışmalarda bu konunun ön plana çıkarılması önerilir.

Sonuç olarak, bütün çelişkili noktalarına rağmen *LeftTube/BreadTube* oluşumlarının karşı-hegemonya potansiyeli, dijital kapitalizm çağında sol söylemin belirli oranda sesini duyurabilmesi için önemli bir noktada bulunmaktadır. Öyle ki, herhangi bir politik eylemin en net devrimci özelliği, geçmişin tutuculuğundan sıyrılabilmesidir. *LeftTube/BreadTube* güncel konjonktürde ABD siyasi ve kültürel atmosferinde görünür olmaktadır. Türkiye ve diğer ülkelerdeki konumu ve potansiyel etkileri -ifade edilen önerilerden hareketle- bu konu ekseninde ileride yapılacak çalışmalarla netlik kazanacaktır.

Kaynakça

Althusser, Louis. 2013. *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları*. Çeviren Alp Tümertekin. İstanbul: İthaki Yayınları.

Alver, Füsun. 2011. "Eleştirel Kuram Perspektifinden İlk Etkin Alımlayıcı Çalışmaları ve Medya Pedagojisi Çalışmalarına Etkisi." *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* (15): 49-71.

Amin, Shaan. 2019. "Can the Left Win YouTube?" *NewRepublic*, Erişim tarihi 8 Nisan 2023. https://newrepublic.com/article/154399/can-left-win-youtube.

Brecht, Bertolt. 2000. *Bertolt Brecht on Film & Radio*. Çeviren Marc Silberman. Londra: Bloomsbury.

Chen, Annie Y., Brendan Nyhan, Jason Reifler, Ronald E. Robertson ve Christo Wilson. 2021. *Exposure to Alternative & Extremist Content on YouTube*. Center for Technology & Society.

Chomsky, Noam. 1997. "What Makes Mainstream Media Mainstream." *Z Magazine* 10 (10): 17-23.

Cotter, Kelley. 2022. "Practical Knowledge of Algorithms: The Case of BreadTube." *New Media and Society* 0(0): 1–20.

Cox, Robert Henry ve Albert Schilthuis. 2012. "Hegemony and Counterhegemony." *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Globalization* içinde, editör George Ritzer, 1-4. New Jersey: Blackwell Publishing Ltd.

Dechesne, Mark. 2011. "Deradicalization: Not Soft, But Strategic." *Crime, Law and Social Change* 55: 287-292.

Dellaloğlu, Besim. 2020. *Poetik ve Politik: Bir Kültürel Çalışmalar Ansiklopedisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Eagleton, Terry. 2011. *Marx Neden Haklıydı?* Çeviren Oya Köymen. İstanbul: Yordam Kitap.

Finlayson, Alan. 2022. "YouTube and Political Ideologies: Technology, Populism and Rhetorical Form." *Political Studies* 70 (1): 62-80.

Fleishman, Jeffrey. 2019. "Transgender YouTube Star ContraPoints Tries to Change Alt-Right Minds." *Los Angeles Times*, Erişim tarihi 18 Nisan 2023 https://www.latimes.com/entertainment/la-et-st-transgender-youtuber-contrapoints-cultural-divide-20190612-story.html.

Fuchs, Christian. 2010. "Labor in Informational Capitalism and on the Internet." *The Information Society* 26 (3): 179-196.

Fuchs, Christian. 2018. "Propaganda 2.0: Herman and Chomsky's Propaganda Model in the Age of the Internet, Big Data and Social Media." *The*

Propaganda Model Today: Filtering Perception and Awareness içinde, editör Joan Pedro-Carañana, Daniel Broudy ve Jeffery Klaehn, 71-92. London: University of Westminster Press.

Fuchs, Christian. 2022. *Digital Democracy and the Digital Public Sphere: Media, Communication and Society Volume Six*. New York: Taylor & Francis.

Gerbaudo, Paolo. 2013. *Twitler ve Sokaklar: Sosyal Medya ve Günümüzün Eylemciliği.* Çeviren Osman Akınhay. İstanbul: Agora Kitaplığı.

Gramsci, Antonio. 2011. *Hapishane Defterleri. Cilt 1*. Çeviren Ekrem Ekici. İstanbul: Kalkedon Yayınları.

Gramsci, Antonio. 2012a. *Hapishane Defterleri. Cilt 2*. Çeviren Barış Baysal. İstanbul: Kalkedon Yayınları.

Gramsci, Antonio. 2012b. *Hapishane Defterleri. Cilt 3*. Çeviren Barış Baysal. İstanbul: Kalkedon Yayınları.

Habermas, Jürgen. 2023. *Kamusallığın Yeni Bir Yapısal Dönüşümü ve Müzakereci Demokrasi.* Çeviren Tanıl Bora. İstanbul: İletişim Yayınları.

Hardt, Michael ve Antonio Negri. 2004. *Çokluk*. Çeviren Barış Yıldırım. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Herman, Edward S. ve Noam Chomsky. 1999. *Medya Halka Nasıl Evet Dedirtir: Kitle İletişim Araçlarının Ekonomi Politiği*. Çeviren Berfu Akyoldaş, Tamara Han, Metin Çetin, İsmail Kaplan. İstanbul: Minerva Yayınları.

Herrman, John. 2017. "For the New Far Right, YouTube Has Become the New Talk Radio." *The New York Times Magazine*, Erişim tarihi 18 Nisan 2023. https://www.nytimes.com/2017/08/03/magazine/for-the-new-far-right-youtube-has-become-the-new-talk-radio.html.

Horgan, John. 2008. "Deradicalization or Disengagement? A Process in Need of Clarity and a Counterterrorism Initiative in Need of Evaluation." *Perspectives on Terrorism* 2 (4): 3-8.

Im, Hyug Baeg. 1991. "Hegemony and Counter-Hegemony in Gramsci." *Asian Perspective* 15 (1): 123-156.

Jaques, Cecilia, Mine Islar ve Gavin Lord. 2019. "Post-truth: Hegemony on Social Media and Implications for Sustainability Communication." *Sustainability* 11 (7): 1-16.

Jasper, Dan. 2023. "The Impact of Social Media on Politics: A Full Overview." *Street Civics*, Erişim tarihi 3 Ekim 2023. https://streetcivics.com/the-impact-of-social-media-on-politics/.

Kellner, Douglas. 2002. "The Frankfurt School and British Cultural Studies: The Missed Articulation." *Rethinking The Frankfurt School: Alternative Legacies Of Cultural Critique* içinde, editör Jeffrey T. Nealon ve Caren Irr, 31-59.

New York: State University of New York Press.

Keys, Leika. 2022. "Concepts with Compassion: How ContraPoints Uses the Video Essay Format to Promote Intellectualism and Catharsis." *Aleph, UCLA Undergraduate Research Journal for the Humanities and Social Sciences* 19 (1): 60-70.

Kırmızısakal, Koray. 2021. "Alt-Right: Trollerin, Memlerin Şöleni." *Gazete Duvar*, Erişim tarihi 2 Nisan 2023. https://www.gazeteduvar.com.tr/alt-right-trollerin-memlerin-soleni-haber-1510137.

Kuckartz, Udo. 2019. "Qualitative Text Analysis: A Systematic Approach." *Compendium for Early Career Researchers in Mathematics Education* içinde, editör Gabriele Kaiser ve Norma Presmeg, 181-197. Berlin: Springer Nature.

Kurtović, Iva. 2020. "Contrapoints–Performance as Politics on YouTube." *Zbornik Radova Međunarodnog Simpozija Mladih Anglista, Kroatista İ Talijanista*, 62-82.

Lee, Alexander Mitchell. 2021. "Meet BreadTube, the YouTube Activists Trying to Beat The Far-Right at Their Own Game." *The Conversation*, Erişim tarihi 10 Nisan 2023. https://theconversation.com/meet-breadtube-the-youtube-activists-trying-to-beat-the-far-right-at-their-own-game-156125.

Lewis, Rebecca. 2018. *Alternative Influence: Broadcasting the Reactionary Right on YouTube*. Data & Society Research Institute.

Lydon, Keith. 2020. "Gramsci in the Digital Age: YouTubers as New Organic Intellectuals." *The Graduate Review* 5 (1): 34-45.

Maddox, Jessica ve Brian Creech. 2021. "Interrogating LeftTube: ContraPoints and the Possibilities of Critical Media Praxis on YouTube." *Television & New Media* 22 (6): 595-615.

Matamoros Fernandez, Ariadna, Louisa Bartolo ve Luke Troynar. 2023. "Humour as an Online Safety Issue: Exploring Solutions to Help Platforms Better Address This Form ff Expression." *Internet Policy Review* 12 (1): 1-40.

Maupin, Caleb. 2021. *BreadTube Serves Imperialism: Examining The New Brand of Internet Psuedo-Socialism*. Center for Political Innovation.

Miranda, Shaila, Amber Young ve Emre Yetgin. 2016. "Are Social Media Emancipatory or Hegemonic? Societal Effects of Mass Media Digitization in The Case of the SOPA Discourse." *MIS Quarterly* 40 (2): 303-330.

Neuman, William Lawrence. 2014. *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*. Londra: Pearson.

Olaniyan, Akintola ve Ufuoma Akpojivi. 2021. "Transforming Communication, Social Media, Counter-Hegemony and the Struggle for the Soul of Nigeria." *Information, Communication & Society* 24 (3): 422-437.

Olubunmi, Aborisade Philip. 2015. "The Ambiguous Power of Social Media: Hegemony or Resistance?" *New Media and Mass Communication*, 33: 1-9.

Padovani, Cinzia. 2018. "Lega Nord and Anti-Immigrationism: The Importance of Hegemony Critique for Social Media Analysis and Protest." *International Journal of Communication*, 12, 27: 3553–3579.

Phelan, Sean. 2019. "Neoliberalism, the Far Right, and the Disparaging of Social Justice Warriors". *Communication, Culture & Critique* 12 (4): 455-475.

Reeve, Elle. 2019. "Meet the YouTube Star Who's De-Radicalizing Young, Right-Wing Men." *Vice News*, Erişim tarihi 5 Nisan 2023. https://www.vice.com/en/article/qvym73/meet-the-youtube-star-whos-de-radicalizing-young-right-wing-men.

Ribeiro, Manoel Horta, Raphael Ottoni, Robert West, Virgílio A. F. Almeida ve Wagner Meira Jr. 2020. "Auditing radicalization pathways on YouTube." *FAT*'20* içinde, editör Mireille Hildebrandt ve Carlos Castillo, 131-141. New York: Association for Computing Machinery.

Schiller, Herbert. 1975. "Communication and Cultural Domination." *International Journal of Politics* 5(4): 1-127.

Singal, Jesse. 2017. "This YouTuber is Figuring Out How to Counter the Alt-Right's Dominance of the Site." *New York Magazine Intelligencer,* Erişim tarihi 10 Nisan 2023: https://nymag.com/intelligencer/2017/10/contrapoints-profile.html.

Stoica, Ana-Andreea ve Augustin Chaintreau. 2019. "Hegemony in Social Media and the Effect of Recommendations." *Companion Proceedings of The 2019 World Wide Web Conference* içinde, editor Ling Liu ve Ryen White, 575-580. New York: Association for Computing Machinery.

Van Laer, Jeroen ve Peter Van Aelst. 2010. "Internet and Social Movement Action Repertoires: Opportunities And Limitations." *Information, Communication & Society* 13 (8): 1146-1171.

Wasko, Janet ve Mary Erickson. 2020. "YouTube'un Ekonomi Politiği." Çeviren Erdem Yedekci. *Yeni Medya Kuramları II* içinde, editör Filiz Aydoğan, 129-144. İstanbul: Der Yayınları.

Williams, Raymond. 1990. *Marksizm ve Edebiyat*. Çeviren Esen Tarım. İstanbul: Adam Yayınları.

Williams, Raymond. 2015. *Keywords: A Vocabulary of Culture and Society*. Oxford: Oxford University Press.

Wynn, Natalie. 2018. "Natalie Wynn, ContraPoints - XOXO Festival 2018" *YouTube*, 30 Ağustos 2023. https://www.youtube.com/watch?v=0Ix9jxid2YU&ab_channel=XOXOFestival.

Zijp, Dick. 2022. "Those Who Laugh as a Body Today, Will March as a Body

Tomorrow: Critical Comedy and the Politics of Community." *European Journal of Cultural Studies* 25 (2): 422-437.

İncelenen İçerikler

ContraPoints. 2017. "Decrypting the Alt-Right: How to Recognize a F@scist." YouTube, Erişim tarihi 15 Nisan 2023. https://www.youtube.com/watch?v=Sx4BVGPkdzk&ab_channel=ContraPoints.

ContraPoints. 2017. "The Left." YouTube, Erişim tarihi 10 Nisan 2023. https://www.youtube.com/watch?v=QuN6GfUix7c&t=152s&ab_channel=ContraPoints.

ContraPoints. 2017. "What's Wrong with Capitalism (Part 1)." YouTube, Erişim tarihi 10 Nisan 2023. https://www.youtube.com/watch?v=gJW4-cOZt8A&t=325s&ab_channel=ContraPoints.

ContraPoints. 2018. "Incels." YouTube, Erişim tarihi 9 Nisan 2023. https://www.youtube.com/watch?v=fD2briZ6fB0&ab_channel=ContraPoints.

ContraPoints. 2018. "Jordan Peterson." YouTube, Erişim tarihi 12 Nisan 2023. https://www.youtube.com/watch?v=4LqZdkkBDas&ab_channel=ContraPoints.

ContraPoints. 2019. "Transtrenders." YouTube, Erişim tarihi 18 Nisan 2023. https://www.youtube.com/watch?v=EdvM_pRfuFM&t=63s&ab_channel=ContraPoints.

ContraPoints. 2019. "Beauty." YouTube, Erişim tarihi 20 Nisan 2023. https://www.youtube.com/watch?v=n9mspMJTNEY&ab_channel=ContraPoints.

ContraPoints. 2019. "Men." YouTube, Erişim tarihi 9 Nisan 2023. https://www.youtube.com/watch?v=S1xxcKCGljY&ab_channel=ContraPoints.

ContraPoints. 2021. "J.K. Rowling." YouTube, Erişim tarihi 2 Nisan 2023. https://www.youtube.com/watch?v=7gDKbT_l2us&ab_channel=ContraPoints.

ContraPoints. 2021. "Envy." YouTube, Erişim tarihi 25 Nisan 2023. https://www.youtube.com/watch?v=aPhrTOg1RUk&ab_channel=ContraPoints.